

:bb 71. a belföldi szerkesztőség híreinek jegyzéke 18 órától
zárásig

um la

1976. október 13.

68. hazaérkezett huszár istván
69. halálos közlekedési baleset
70. hazaérkezett kubából a hazafias népfront küldöttsége
71. hírjegyzék
/mti/

--

~~43~~

- v é g e -

készült az mti belföldi szerkesztőségében

a szerkesztőség vezetője: burján sándor
ügyeletes szerkesztő: koncz antal
szerkesztő: halasi györgy, lakatos erzsébet

21.23/um

16/12/10

42.

M.T.I.

Szerkeszti a Belpolitikai Szerkesztőség
Szerkesztésért és kiadásért az MTI vezérigazgatója felel
Kiadja az MTI / Budapest I., Fem u. 5-7. 1426 Budapest / Pf. 3. Tel.: 159-490. Telex: 22-4371

Belföldi hírek

p a r l a m e n t

1976. október 14. pé n t e k

bkk. 1. pozsgay - expozé

rj zs

1976. október 14.

rendelkezésre bocsátjuk - némileg rövidítve - pozsgay
imre kulturális miniszter beszédét, amely az országgyűlés csü-
törtöki ülésén hangzik el.

figyelem: a szöveghez - előreláthatóan 2-3 flekk terjedelem-
ben - csütörtökön pótlólag adjuk a befejező részt!

az anyag e m b a r g ó s, csak jelzésre használható fel.
x x x

a miniszter bevezetőben hangoztatta:

- a társadalmi haladásért és nemzeti függetlenségünkért
folytatott küzdelmeink mindig egyuttal a „köz, művelődéséért
vivott küzdelmek voltak. a haladás és a művelődés igényének
konkrét összekapcsolódása volt ez mindenkor, s ezért lehetséges
az, hogy minden nagy történelmi harcunk, forradalmunk - a so-
rozatos vereségek ellenére - kulturális értelemben századokra
érvényes nyereséggel járt. mert ezek a harcok sajátos új érté-
kekkel gazdagították kulturánkat, egyre erősítve legalább a
felismerést: a kulturát demokratizálni kell, a nép művelődése
nélkül a nemzet nem léphet előre, nem fejlődhet tovább.

/folyt.köv./

16

- 1 -

parlament

bkk. 1. / pozsgay... 1. folyt./rj

- első ízben már a reformországgyűlések során felmerült annak gondolata, hogy szükség lenne a közművelődést törvény útján is támogatni. a xix. és a xx. században több alkalommal került napirendre egy közművelődési törvény megalkotásának javaslata. ezek a javaslatok azonban szükség-szerűen maradtak mindvégig csupán javaslatok. hiszen addig, ameddig a nép a „nemzet alatti”, vegetációra kényszerült gazdasági, politikai, szociális viszonyaiban, nem emelkedhetett fel kulturálisan sem. az a társadalom, amelyben a kisebbség uralkodott, s a népet kirekesztette a politikai hatalomból, nem cselekedhetett másként a művelődés ügyében sem. ezért a közművelődésről nem született törvény a felszabadulás előtt.

a felszabadulás után a háborútól sujtott ország újjáépítése, a gazdasági élet megszervezése, a politikai stabilizáció előkészítése mellett is volt erő a művelődés megszervezésére. a nép ekkor valóban bizonyította éhségét a művelődésre, a tudásra, a tájékozottságra. soha nem látott lendülettel indult hazánkban a közművelődés, amelyet a szellemi élet legjobbjai, kommunisták, szövetségesek és szimpatizánsok, a háboru előtti haladó szellemi mozgalmak irányítói és résztvevői, a legjobb értelmiségiek szerveztek - mutatott rá pozsgay imre, majd áttekintést adott a felszabadulás utáni esztendőktől napjainkig terjedő időszak művelődési politikájáról. emlékeztetett az 1958-as korszakos jelentőségű művelődéspolitikai határozatra, amely - mint mondotta - már előre mutatott egy, a művelődést más szemmel néző, a közművelődés oldaláról közelítő koncepció felé.

- társadalmunk fejlődésének gyorsulásával egy időben fordult a figyelem egyre erősebben a közoktatásra, a közművelődésre, a teljes közösség művelődésének tartalmi és intézményi kérdéseire. ennek a folyamatnak az eredménye előbb a tudománypolitikai állásfoglalás, majd az állami oktatásról és a közművelődés fejlesztéséről hozott párthatározat. e határozatok már az intenzív társadalomfejlesztés jegyében születtek, s ennek megfelelően a kultúra fejlesztésének intenzitását szorgalmazták, s a művelődési tevékenység minőségi fejlesztését segítették elő.

/folyt.köv./

1/b

parlament

bkk. 1. / pozsgay... 2. folyt./rj

- erre az időszakra, az utóbbi évtizedre esik a „népművelés”, fogalmának felcserélése a közművelődés fogalmával, s ez is jól tükrözi a társadalmi folyamatok változását, s azok hatását a művelődési tevékenységre. ezzel a váltással nemcsak a szóhasználat változott, hanem a szemlélet és a művelődésről vallott felfogásunk, a mindennapi gyakorlatunk is. a népművelés fogalmát, amely művelőkre és művelendőkre, alkotókra, terjesztőkre és passzív befogadókra osztotta mechanikusan az embereket, váltottuk fel a közművelődés fogalmával. ez demokratikusabb és közösségibb magatartásra ösztönöz. olyanra, amely tudomásul veszi, hogy a művelődés az egész közösség és minden egyes állampolgár joga, lehetősége és feladata. a közművelődés fogalma tartalmazza azt is, hogy a művelődés nem egyszerűen elfogadást és passzív ismeretszerzést jelent, hanem az alkotás és terjesztés folyamatában való cselekvő részvételt is. mindez természetesen nem jelenti azt, hogy éles határvonalat húzhatunk egy ugynevezett „népművelési”, és egy „közművelődési”, korszak közé. csupán arról van szó, hogy a kornak, a szocialista társadalom mai állapotának és holnapi céljainak megfelelőbb gondolkodás - és magatartásmód van kialakulóban a művelődéssel kapcsolatban, s ez tükröződik fogalomrendszerünkben és a szóhasználat változásában.

a közművelődés fogalma a személyek egymással való kapcsolatában és a személyiség teljességében, a közösség oldaláról közelíti a művelődés értelmét, társadalmi hasznát s teszi hangsúlyossá a személyes részvételt, a közösségi jelleget és a művelődés folytonosságát. egyszersmind feltételezi, hogy minden ember hordoz valami sajátos tudást, tapasztalatot, amit érdemes a közösségnek átadni. marxnak azt a gondolatát, hogy a nevelőt is nevelni kell, úgy érthetjük tehát, hogy a neveltek is nevelnek. a nép nemcsak tárgya a művelődésnek, hanem alanya is. a földet művelik, de az ember művelődik!

ma már nem lehet a kulturáról a nép nélkül és mindennapi élettől elvonatkoztatott módon gondolkodni. szerte a világon, felelősen gondolkozó tudósok, művészek, pedagógusok, politikusok kutatják az emberiség új lehetőségeit, s egyre többen az emberi művelődésben, mégpedig a nép művelődésében látják azt, hogy az ember urrá lehessen most már nemcsak a természet erőin, hanem a maga teremtette viszonyokon és eszközökön is, ahhoz szocializmusra, ahhoz műveltségre, ahhoz folyamatosan fejlesztett műveltségre van szükség.

/folyt.köv./

1/b

parlament

bkk. 1. /pozsgay... 3. folyt./rj

itt és most konkrétabb, kézzel foghatóbb okok is kényszerítenek minket a közművelődés újragondolására. társadalmunk további fejlődése érdekében, a szocialista termelési mód és a szocialista demokrácia folyamatos és erőteljes fejlesztésére van szükség. ehhez munkakulturánknak és politikai műveltségünknek az eddiginél sokkal magasabb fokát kell elérnünk. ezért minden vezető felelősséggel tartozik a jelennek és a jövőnek. mint ahogy azért is, hogy a művelődés a tartalmasabb, kulturáltabb életmód kialakítását szolgálja, s minél több embert, minél több családot segítsen hozzá az értelmes emberi élet távlatainak felismeréséhez, ahhoz, hogy a kor színvonalán, a kor követelményei szerint tudja szervezni életét, nevelni utódait, s megtalálni helyét szűkebb és tágabb környezetében. a boldogabb, a teljesebb emberi élet lehetősége minden egyes ember, s egész népünk számára nagymértékben művelődési kérdés.

a közművelődési program nem az anyagi javak ellen irányul, hanem arra, hogy megtanuljuk, hogyan kell ezekkel a javakkal értelmesen élni. arra, hogy ne csak a lakás megszerzésére legyen lehetőségünk, hanem annak kulturált otthonná tételére is; ne csak a gépkocsi megvásárlására legyen képességünk, hanem arra is, hogy azt emberi célokra használjuk.

a közművelődés fejlesztése szorosan összefügg társadalmunk, a szocializmus jövőjével, ezért társadalomfejlesztési programunknak lényeges és szerves része a közművelődés fejlesztésének programja. e felismerések készítették az mszmp központi bizottságot arra, hogy a közművelődés helyzetét áttekintse és 1974-ben határozatban rögzítse a fejlesztés feladatait, s egyúttal javaslatot tegyen a közművelődésről szóló törvény megalkotására.

a művelődésügynek és a törvény előkészítésének nagy lendületet adott a párt xi. kongresszusa, amely megerősítette az 1974-es határozat elveit és a programnyilatkozatban - amelyet a hazafias népfront felhívására a legutóbbi országgyűlési választásokon az egész nép saját programjának ismert el - összefüggésbe hozta azokat a fejlett szocialista társadalom építésének feladataival. megfelelő, alapos előkészítő munka után a törvénytervezetet különböző állami és társadalmi testületek elé terjesztették, s a hazafias népfront segítségével 1975. márciusában széleskörű társadalmi vitára bocsátották. a vitában részt vettek a társadalom minden rétegének képviselői, s ennek eredményeképpen szóban, írásban ezernél több észrevétel jutott el hozzánk.

/folyt.köv./

16

parlament

bkk. 1. /pozsgay... 4. folyt./rj

a résztvevők egybehangzó véleménye az volt, hogy a közművelődési törvény megalkotása időszerű. többek között nagy hangsúlyt kapott a vitában a közművelődési tevékenység általános fejlesztésének igénye, az irányítás összehangolásának és a rendelkezésre álló anyagi erőforrások célszerű és tervszerű felhasználásának biztosítása. különösen nagy hangsúlyt kapott a közművelődési tevékenység nagyobb társadalmi megbecsülésének szükségessége. a társadalmi viták során elhangzott javaslatok jelentős részét jól tudtuk hasznosítani a végleges szöveg kialakításához.

tisztelt országgyűlés!

alkotmányunk rögzíti az állampolgárok művelődéshez való jogát. államunk gondoskodik az állampolgárok alapvető művelődési lehetőségeiről, s a művelődés egyes területeire vonatkozó jogszabályokkal is segítette a lehetőségek gazdagítását.

a közművelődésről szóló törvényjavaslat az alkotmány szellemében, a már meglévő, egyes részterületeket szabályozó joganyagra támaszkodva, a közművelődés egészét átfogó alapelveket és általános feladatokat, jogokat és kötelezettségeket foglalja össze. tág keretet kíván nyújtani a közművelődési tevékenységnek, minden haladó, előremutató kezdeményezésnek, s ugyanakkor rendszerbe foglalja, rugalmasan szabályozza a már kialakult gyakorlatot. ebből természetesen következik, hogy nem szabályozza részletekben az egyes tevékenységi formákat és módszertani kérdéseket nem tárgyal, hiszen ezek a valóság kisebb rezdüléseire is gyorsan változnak, így szabályozásuk egyúttal megmerevítésüket eredményezhetné.

a törvényelőkészítés folyamán nehezítette munkánkat, hogy a közművelődési tevékenység formájában, módszereiben és eszközeiben gyorsan változik, s ezért különösen vigyázni kellett arra, hogy a törvény ne konzerválja a jelent, hanem adjon teret az új törekvéseknek, segítse elő új lehetőségek megteremtését.

nehézséget jelentett az is, hogy a közművelődés rendkívül összetett, sokirányú folyamat, s így egységes magas szintű jogszabályba foglalása csak a fő folyamatokra vonatkozhat, és tükröznie kellett a törvényjavaslatnak ezt az összetettséget és sokirányúságot. külön is gondot okozott, hogy a törvényalkotásnak a közművelődés területén nálunk nincs hagyománya.

/folyt.köv./

16

bkk. 5. / pozsgay... 5. folyt./rj

a törvényjavaslat előkészítése során a társadalom mai helyzetéből, műveltségi állapotából, társadalmunk távlati céljaiból indultunk ki. a javaslatban megfogalmazott legfontosabb gondolatok ezért a legjelentősebb társadalompolitikai célokat követik, illetve azokat igyekeznek alátámasztani művelődéspolitikai intézkedésekkel:

- a javaslat egészén végigvonuló, meghatározó alapgondolat a kultúra további demokratizálásának elősegítése a közművelődés eszközeivel. ez egyúttal a szocialista demokrácia kulturális tudati feltételeinek továbbfejlesztését is szolgálja, de kihat a termelésre, a munkakultúra fejlesztésére is és természetesen a művelődési folyamatok egészére. ennek érdekében arra kell törekedni, hogy közkinccsá tegyük minél teljesebben a nemzeti és az egyetemes kultúra értékeit; minden eddiginél sokkal határozottabban kell segíteni a népet, az egyes emberek részvételét az alkotás és a terjesztés folyamatában is, segítséget kell tehát nyújtani a kulturális alkotóképességek kibontakozásához és a részvétel igényének felébresztéséhez.

- fontos meghatározója a törvényjavaslatnak a közművelődés új értelmezése, amely ugyancsak az említett társadalompolitikai folyamatok és célok szellemében fogant. ennek lényege, hogy nem engedi leszűkíteni a közművelődést semilyen tekintetben: tehát a teljes személyiség fejlesztésére vonatkoztatja, s az emberi élet egész tartamára; minden állampolgárra, az egész közösségre kiterjeszti, nem zárva ki belőle, s nem mentve fel a részvétel felelőssége alól egyetlen társadalmi réteget sem; a közművelődési tevékenység körébe vonja a társadalom minden egységét és a társadalmi élet valamennyi színterét. ezért szól hangsúlyosan például a család szerepéről, valamint a lakóhelyek és a munkahelyek lehetőségeiről, az ezzel kapcsolatos kötelezettségekről. ebből a logikából következően támaszt követelményeket minden szervezettel és valamennyi művelődési intézménnyel szemben, beleértve ebbe a közoktatás intézményeit épp úgy, mint például a tömegtájékoztatási vagy a művészeti intézményeket, szakítva azzal a „népművelési, intézmény-szemlélettel, amely ugyszólván csak a művelődési otthonokra és a közművelődési könyvtárakra szűkítette le a közművelődési intézmények hálózatát.

/folyt.köv./

1b

bkk. 1. / pozsgay... 6. folyt./rj

amikor a közművelődési program mindent átfogó, egyetemes jellegét hangsúlyozzuk, természetesen nem feledkezhetünk meg arról, hogy feladataink végrehajtásához rendelkezünk egy óriási, elsőrendűen közművelődési célokat szolgáló intézmény-hálózattal, amelynek alapvető feladata a társadalom művelődésének előmozdítása. tudjuk azt is, hogy fejlődő, mind fejlettebbé váló iskolarendszer nélkül, annak a képzésen és nevelésen túl a társadalmi mozgást nagymértékben befolyásoló hatása nélkül semmiféle közművelődési cél nem képzelhető el. mindinkább látnivaló az is, hogy a szűken értelmezett népművelési intézményhálózat kereteit szétfeszítette a sajtó, a rádió, a televízió óriási mértékű elterjedtsége, a robbanásszerűen kifejlődött tömegkommunikációnak minden családot a közművelődés áramába bekapcsoló hatása.

- hangsúlyozottan kell szólni a fegyveres testületek, mindenek előtt a honvédség intézményes szerepéről a közművelődés rendszerében. jól tudjuk azt is, hogy a testnevelési és sportmozgalom sem képzelhető el a szocialista művelődésügygel való szoros kapcsolatok és együttműködés nélkül.

amikor a gazdasági szervezetek és más, nem közvetlenül a művelődésügyhöz tartozó intézmények közművelődési felelősségét és feladatait emlegetjük, akkor természetesen egy pillanatig sem gondoljuk, hogy eredeti rendeltetésük szerinti tevékenységüket kellene felcserélniük közművelődéssel, hanem inkább, hogy a közművelődés programjának rájuk és bennük is érvényesülő hatásaként mindinkább tudjanak megfelelni eredeti rendeltetésüknek. magyarul szólva: eredményesebb legyen a munkájuk és emberibb a dolgozók élete munkahelyükön és otthonukban egyaránt. így bontakoztatja ki az intenzívebb művelődés ugyanabban a személyiségben a jobb életre való képességeket és a termelőerőket.

éppen ezért elutasítunk mindenféle formális megoldást. nem szeretnénk, ha a bürokrata észjárása mozgatná ezt az ügyet. azé a bürokratáé, aki ha látja, hogy egy feladat magas politikai piedesztálra emelkedett, minden mást félre söpörve törekszik megfelelni a várakozásnak vagy a vélt várakozásnak. a közművelődési program nem tatarjárás a társadalmi-gazdasági viszonyokban, hanem alapos átgondoltságot és rátermett, elkötelezett embereket igénylő, meggyőződéssel és meggyőzősen alapuló, messzetekintő társadalmi feladat. nem invázió, amely megbontja a gazdasági egyensúlyt és szétzilálja a bevált intézményeket, hanem szívós, nagy felkészültséget igénylő munka, amely persze egyre nehezebben képzelhető el megfelelő gazdasági alapozás nélkül.

/folyt.köv./

1b

bkk. 1. / pozsgay... 7. folyt./rj

- a közművelődési tevékenységben alapvető feladatai vannak az állami szervezeteknek. nyilvánvaló, hogy az állam feladata a közművelődési ellátás döntő részének megteremtése és fejlesztése, a közművelődés személyi és anyagi feltételeinek biztosítása és a tevékenység egészének irányítása. ugyanakkor nyilvánvaló a közművelődés társadalmi jellege, s természetesen, hogy szervezésében, bizonyos fokig feltételeinek biztosításában is jelentős szerepet vállalnak ezután is a különböző társadalmi szervezetek és érdekképviseleti szervek. ezért különösen fontos törekvése a törvényjavaslatnak, hogy jobban lehetővé tegye a tevékenység és a feltételek biztosításának összehangolását. ehhez szükség van az állami irányító és koordináló munka erősítésére, valamint a közös szervezés és finanszírozás szorgalmazására azokban az esetekben, amelyekben ez szükséges és lehetséges, amikor az érdekezésszerűségnek, az ügyek előrevitelének ez a támogatási forma felel meg.

- az állami szervek feladatainak és felelősségének a hangsúlyozott kiemelése nem jelenti a közművelődés államosítását. ellenkezőleg, azt a célt szolgálja, hogy a szakszervezetekben, a kommunista ifjúsági szövetségben, a hazafias népfőrbizottságban és más fontos társadalmi szervezetekben és mozgalmakban felhalmozott óriási és értékes közművelődési kapacitást segítse a társadalom érdekeinek megfelelően még hatásosabban érvényesíteni. ezek a szervezetek határozott állami, kulturális irányítást várnak tőlünk ahhoz, hogy tagságuk és a társadalom érdekében az eddiginél is eredményesebb kulturális tevékenységet folytathassanak.

a közművelődésügy irányításának a törvényjavaslatban is szabályozott egyik kulcskérdése, a központi állami szervek és a tanácsok határozott elvi alapokon álló, jól egyeztetett együttműködésének a fejlesztése. a közművelődés elvi és szemléleti egysége megköveteli a kulturális élet irányításának decentralizálásával együtt az irányítás egységét is.

/folyt.köv./

1b

bkk. 1. / pozsgay... 8. folyt./rj

a törvényjavaslat egésze, annak szelleme a közművelődési tevékenység társadalmi megbecsülését kívánja elősegíteni. ehhez nagyban hozzájárul az a tény, hogy az országgyűlés törvényt hoz a közművelődésről, s ezzel a közfigyelmet erre a fontos társadalmi tevékenységre irányítja. természetesen a törvényjavaslat egyes rendelkezései külön-külön is segítik ezt. ez idő szerint a közművelődés társadalmi megbecsülésével az elért eredmények ellenére sem lehetünk elégedettek. ennek részint értelmezésbeli oka van és a szemléletben mutatkozik meg, részint pedig a személyi és anyagi ellátottság elégtelenségében keresendő az ok. a törvény egésze hivatott feloldani az előbbi, a szemléletbeli ellentmondásokat, a közművelődés személyi és anyagi ellátottságának fokozatos javítását pedig azok az egyes rendelkezések, amelyek a törvényjavaslatban is helyet kaptak, de amelyek egyéb intézkedések sorát követelik a továbbiakban olyan mértékben, ahogyan ezt az ország anyagi fejlődése lehetővé teszi nem utolsósorban a kultúra segítségével.

természetesnek tartjuk, hogy a törvényjavaslat elfogadása esetén nem tekinthetjük - sőt még kevésbé tekinthetjük - elintézt ügynek a közművelődés fejlesztését. további részintézkedésekre és következtetéses irányító-szervező munkára van szükség. ennek tudatában készül a minisztertanácsi határozat, amely az egyes főhatóságoknak, országos hatáskörű szervezeteknek ad tennivalókat.

de két fontos feladatnak a megoldásán már most is, az eddig tett eredményes lépéseket folytatva határozottabban kell munkálkodnunk. a munkások és az ifjúság művelődéséről van szó. mintha mai tanácskozásunk résztvevője lenne, a dolgozó népokos gyűlekezetében, józsef attila, aki azt írta: „a jövő kulturáját az az osztály fogja megalkotni, amely a jövőt megteremti. ez az osztály a proletáriátus, ez a gondolat szól az ifjúságról is, hiszen a jövőt említi benne.

/folyt.köv./

1b

bkk. 1. / pozsgay... 9. folyt./rj

tisztelt országgyűlés!

a törvényjavaslat előkészítésével párhuzamosan olyan jelentős dokumentumok születtek már eddig is, mint a közművelődés távlati fejlesztésének 1990-ig szóló irányelvei, amely a közművelődés ellátási szintjeit s a kiemelt fejlesztési feladatokat határozza meg. ezt az irányelvet a minisztertanács elfogadta, s ez az alapja a népgazdaság távlati fejlesztési tervével együtt készülő távlati tervnek. ugyancsak a közelmúltban fogadta el az elnöki tanács az új könyvtári törvényerejű rendeletet, és az oktatási minisztériummal együtt most dolgozunk egy irányelv kiadásán, amely a kis települések ellátását, illetőleg korszerűbb közművelődési ellátottságát kívánja elősegíteni és az un. komplex közművelődési intézmények telepítésére, építésére, szervezeti megoldásaira ad iránymutatást.

sok és csak lassan érlelődő eredményekkel kecsegtető munka vár ezen kívül is ránk. pl. a szocialista brigádok művelődési tevékenységének javítása, megújítása érdekében; a művelődési otthonok korszerűbb tevékenységének kialakításában; a közművelődésben dolgozók helyzetének javításában, illetve képzésük és továbbképzésük folyamatos fejlesztésében, a különböző művelődési intézmények és szervezetek munkájának összehangolásában, munkájuk tervszerűbbé tételében. továbbra is nagy figyelmet kell fordítanunk a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - cigányok, tanyán élők stb. - kulturális ellátására. e feladatok megvalósítása természetesen csakis a különböző minisztériumok, társadalmi szervek összehangolt, együttes munkájával lehetséges. ezt igényli a közművelődési alapellátást nyújtó helyi intézmények /iskolák, művelődési otthonok, közművelődési könyvtárak/ és a tömegtájékoztatási intézmények munkájának az eddiginél nagyobb összhangja, és összehangolt fejlesztési terve is.

a művészetek szerepe az emberek életében a jövőben várhatóan fokozódni fog. a kulturális minisztérium fontos feladata, hogy fokozza ezekben az intézményekben az ott dolgozók közművelődési tudatosságát s elérje, hogy a művészeti intézmények magas színvonalon legyenek képesek kielégíteni a közösségi igényeket, hogy tevékenységükkel a közösségi társadalom céljait szolgálják.

/folyt.köv./

/b

bkk. 1. /pozsgay... 10. folyt./rj

természetesen hozzátartozik ehhez az is, hogy a kulturális kormányzatnak még nagyobb figyelmet kell fordítania a nemzeti kulturát magas fokon kifejező un. reprezentatív művészeti intézményekre. itt elsősorban a nemzeti színházra, a magyar állami operaházra, a zeneakadémiára és budapest hangversenyéletére, a szépművészeti múzeumra gondolok. az ország jövőbeli lehetőségeihez mérten fokozottabban kell gondoskodnunk működésük szellemi és anyagi feltételeiről. ha arra gondolunk, hogy pl. az állami operaháznak évente közel nyolcszáz ezer látogatója van, akkor ez jelzi, hogy nem szűk rétegek extrém igényeinek a kielégítéséről van itt szó. ezeknek az intézményeknek a működése közművelődési jelentőségű azért is, mert közvetlenül hatnak a társadalmi tudatra. sikereiken vagy kudarcaikon, érvényesülésükön vagy elhagyatottságukon is méri a közvélemény - és nemcsak a művészek közötti közvélemény - hogy van-e becsülete nálunk a kulturának. a királyi vár kulturális célokra való újjáépítése ezért hatott olyan jótékonyan a nemzeti tudatra, az egész közgondolkodásra.

ilyen szempontok szerint kell végig gondolnunk újra irodalmunk, színház- és zeneművészetünk, egész filmgyártásunk, képző- és iparművészetünk, környezetkulturánk helyzetét.

a törvény végrehajtása érdekében a kulturális minisztériumnak jobb színvonalon kell betöltenie a kulturális ágazatban kapott szerepkörét; s tevékenységét úgy kell alakítani, hogy nem egyes részlegei, hanem a minisztérium egésze tölt be közművelődésirányító funkciót. az ágazati felelősséget, jogkört és belső szervezetségét, az irányító szervek és az intézmények szemléletének formálását e céloknak kell alárendelnie.

az ágazati felelősség és jogkör érvényesítésének egyik legfőbb feltétele, hogy javítsuk saját kulturális tervezőmunkánkat, s ezáltal az együttműködés feltételeit azokkal, akikkel közösen kell elhatározásokra jutnunk, új vállalkozásokba kezdeni. a tervezés alapját természetesen a programnyilatkozatban előre látható társadalmi-gazdasági-politikai fejlődés jelenti, de joggal számolhatunk a kulturális életben elért eddigi eredményeinkkel is. kialakult egy erőteljes, igényes, kulturált és kulturális kérdésekre érzékeny réteg munkásokból, parasztokból, értelmiségiekből. említhetném az ifjúság kulturális érdeklődését, különösen az aktív, közösségi művelődési formák iránti fogékonyságát.

/folyt.köv./

/b

parlament

bkk. 1. / pozsgay... 11. folyt./rj

amikor tervezésről beszélünk, akkor nem pusztán pénzügyi tervezésről van szó, hanem általános kulturális tervezésről, amely nem csupán az intézmények építését és megnyitását gondolja el tervszerűen, hanem a benne folyó tevékenységet is, beleértve a kultúra tartalmi vonatkozásait. ez persze nagy feladat, de szükségessége egyre nyilvánvalóbb. a gazdasági, tervező hatóságok - joggal - ezeket a terveket követelik a kulturális irányítóktól. eleget kell tennünk ennek a követelménynek.

társadalmi, gazdasági programjaink, határozataink világosan szólnak az ország helyzetéről és jövőjéről. igaz és ezért meggyőző képet kaptunk eredményeikről, a fejlődésünket kísérő ellentmondásokról. de nem adhattak választ életünk, társadalmi fejlődésünk valamennyi gondjára, kérdésére. éppen az a dolgunk, hogy további konkrét vizsgálódást folytassunk társadalmunk minden fontos területén. ezt tesszük most a kulturális területen. ha külső, belső vagy egyéb okokból rövid időre felhalmozódnak a feszültségek, a megoldást nem segíti a helyzet takargatása, hanem csak a még jobb, a valóságnak még inkább megfelelő társadalmi önismeret. ehhez pedig torzulásoktól mentes nyilvánosságra és nyíltságra van szükség. arra, hogy az ellentmondások és a hibák ellen felgyülemlett, tisztességes indítékból származó indulatokat a szocializmust, tehát a társadalmi haladást szolgáló energiává lehessen változtatni. ez a szempont vezérelt bennünket a közművelődési törvény előkészítése közben is, és ez lesz a vezérelvünk a végrehajtásban is.

az ilyen magatartásnak azonban nagyon fontos előfeltétele, hogy vívmányainkon, társadalmunk elért szocialista egységének megtartásán, az egység további erősítésén kell alapulnia. minden kérdés feltevőjének, kutatójának tisztában kell lennie azzal az óriási felelősséggel, amellyel ezért a gigászi küzdelmekben kivívott társadalmi egységért tartozik. tisztában kell lennie azzal, hogy a munkásosztály, következésképpen az egész társadalom érdekeit kockáztatja, aki túlhaladott helyzetek akkor esetleg helyénvaló teóriáit és gyakorlatát akarja normaként alkalmazni mai problémák megoldására, vagy még nem időszerű, csak elvontan igaz ideálok realizálására.

/folyt.köv./

-12 -

1/b

parlament

bkk. 1. / pozsgay... 12. folyt./rj

tudjuk persze, hogy egységünk, benne a kultúra egysége nem idilli. tele van feszítő, szükségszerűen létező ellentmondásokkal. de mégis valóságos szocialista alapokon álló reális egység, amelyben minden ellentmondást úgy kell megoldani, hogy az további haladásunkat szolgálja. az egységnek ez a szemlélete megengedi, sőt kívánatosnak tartja a fő kérdésekben kialakult egyetértés alapján a tisztázó vitákat. csakis azok képesek belátni a különböző megközelítési módokat hordozó viták szükségességét, akik komolyan veszik az egység követelményeit és realitásait.

elutasítjuk az elvont ideálok mércéjét. amikor ezt tesszük, nem a mindenkori helyzet igazolására törekszünk. nem hisszük és nem hirdetjük, hogy kulturális életünkben minden úgy jó, ahogyan van. csupán - s ez a csupán nem kevés! - abban törekszünk egyetértést kialakítani, hogy van megbízható, bevált politikánk, amelynek elválaszthatatlan és nem önkényesen cselelgethető része a kulturális politika, és amely éppen azzal tudott alkotó energiákat felszabadítani, hogy hangsúlyozta az emberek jogát és felelősségét a szocializmus építésében. azzal, hogy a szocialista demokrácia intézményeivel az állampolgárokat a szocialista építés gondolkodó, cselekvő résztvevőivé avatta. amivel elérte, ez az általános politika, hogy azok is, akikben még nem tudatosodott világnézetünk, társadalmi programunk valamennyi célja, egy közös célt, a szocializmust meggyőződéssel vállalták.

ha most megkérdezik, hogy manapság nehezebb-e eligazodni kulturális viszonyaink között, mint néhány évvel korábban, akkor azt kell mondanunk, hogy igen. de hozzátehetjük azt is, hogy nem azért, mert leromlottunk, hanem mert emelkedtünk a feszültségek, nehezedő körülmények nyomása ellenére. hogy az ebből fakadó, itt-ott megmutatkozó zavarodottságon urrá legyünk, a kultúra munkásainak tisztázniuk kell néhány, a megváltozott viszonyokhoz kapcsolódó, azokat kifejező elvi kérdést. olyanokat, amelyek az épülő fejlett szocialista társadalom kulturális tartalmát, minőségi jegyeit, a szocialista ember életmódját vezérlő értékeket, szervező elveit jelentik. olyanokat, amelyek az épülő szocializmus kulturális ellentmondásainak a megoldását keresik úgy, hogy az ellentmondásokkal ne lehessen takargatni senki hibáit, ne lehessen megszervezni a felelősség elkenését.

/folyt.köv./

-13 -

1/b

parlament

bkk. 1. /pozsgay... 13. folyt./rj

a válaszok keresése közben el kell kerülni a történelmünkben oly sok bajjal járó egyoldalúságokat. nem szabad, hogy eközben igaz értékeinkből akár csak egy is veszendőbe menjen. kerülni kell az illuzórikus megoldásokat, de azt is, hogy az illuzióktól vett fájdalmas bucsu, a szocialista eszmények, a perspektiva elvesztését jelentse akár csak szűk körben is. még kevésbé megengedhető, hogy kevesek távlatvesztésből, s a vele járó vereségélményből adódó hangulata igazolásul szolgáljon a létező szocializmus vívmányainak relativizálásához, negatív átértékeléséhez. nem kevés baj származna ugyanis abból sem, ha problémáink láttán elragadna bennünket a türelmetlenség. /mti/

-.-

13
-14 -

M.T.I.

Szerkeszti a Belpolitikai Szerkesztőség

Szerkesztésért és kiadásért az MTI vezérigazgatója felel
Kiadja az MTI / Budapest I. Fein u. 5-7. 1426 Budapest / Pf. 3. Tel.: 159-490. Telex: 22-4371

Belföldi hírek

c s ü t ö r t ö k
-----

bb 1. riport, emlékirat, tanulmány - gazdag a politikai
könyvnapok kínálata

i ró/fe um zs la

1976. október 14.

közelednek a politikai könyvnapok, s ebből az alkalomból a hazai könyvkiadás ismét gazdag választékot nyújt a különböző tárgykörű - riport, emlékirat és tanulmány - művekből. friedrich engels utirajzai arról győzik meg az olvasót, hogy a nagy filozófus-közgazdász nemcsak tudományos munkásságával, hanem stílusművészetével is maradandót alkotott.

a politikai könyvkiadás kínálatában ezuttal is jelentős helyet foglalnak el a különböző lexikális, enciklopedikus munkák. a filozófiai kislexikon tartalmas, gazdag anyaga immár negyedik kiadásban lát napvilágot, míg a bíró vera főszerkesztésében megjelenő „kulturális intézmények és szervezetek Magyarországon”, című lexikon érdekes új vállalkozás. informatív hasznát szerteágazó témája különösen növeli.

gárdos miklós összeállításában megjelenik az évfordulók - 1977 című kiadvány. a munkaügyi kislexikon a meglehetősen szövevényes munkajogi szabályokban igazítja el olvasóit, segítve a munkaadókat és a munkavállalókat egyaránt. a gazdaságpolitikai kishoztár, a politikai kishoztár, valamint a földünk országai című, térképekkel illusztrált kézikönyv méltán tarthat számot a legszélesebb olvasóközönség érdeklődésére.

/folyt .köv./

13
- 1 -

bb 1. /riport, ...folyt./um

gondoltak a lektűrök kedvelőire is: „a vadnyugat története indián szemmel, az amerikai őslakosság tragikus történetét beszéli el teljesen új szemszögből. korunk nagy humanistájának, albert schweitzernek gazdag és kalandos életútját eleveníti fel borisz noszík könyve. /mti/

-.-

bb 2. országos szavalóverseny lesz martfűn - október 28-ig
lehet jelentkezni

vid/um kz cz

1976. október 14.

a martfűi tiszai cipőgyár művelődési központja és a népszava lapkiadóvállalat a nagy októberi szocialista forradalom 59. évfordulója tiszteletére, a forradalom, a forradalmi vívmányok és a munkásélet életét bemutató versek kategóriájában hatodik alkalommal rendezi meg országos szavalóversenyét az alföldi nagyüzem művelődési házában. a november 7-én sorra kerülő verseny célja olyan forradalmi és munkás témájú versek felkutatása és magas színvonalu bemutatása, melyek meggyőző erővel ábrázolják a forradalmat, a forradalmi vívmányokat, a munkáséletét, harcát, a munka szeretetét és emberformáló erejét.

a vetélkedőre október 28-ig a tiszai cipőgyár művelődési központjában lehet nevezni. egy-egy versenyző - aki 17 életévét betöltötte és nem hivatásos előadóművész - két vers, vagy prózarészlet elmondásával szerepelhet. a legsikeresebb szavaló, vagy prózamondó elnyeri a rendező szervek vándorszerlegét és pénzjutalmát. a helyezettek pénzjutalmát illetve okleveleket kapnak. külön díjat ajánlott fel a társadalmi munkásságra, valamint a nagyüzem kizs bizottsága is. /mti/

-.-

bb 4. együttműködés az állami gazdaságok és a vöröskereszt között

mír/fe um zs la

1976. október 14.

az egészségügyi ismeretterjesztés javítása és tartalmi kereteinek bővítése érdekében együttműködési megállapodás kötött a magyar vöröskereszt országos titkársága és az állami gazdaságok országos központja. a szerződés értelmében közösen gondoskodnak arról, hogy valamennyi állami gazdaságban helyi vöröskeresztes szervezetek segítsék a munkahelyi ártalmak, a baleseti és mérgezési veszélyek megelőzését, leküzdését. az együttműködés keretében az állami gazdaságok az eddigieknél kedvezőbb feltételeket teremtenek a vöröskeresztes aktivisták számára az elsősegélynyújtó ismeretek terjesztéséhez és a véradó mozgalom továbbfejlesztéséhez. /mti/

- 2 -

bb 3. megkezdődött a „madár-idegenforgalom, a balatonnál

vid/um kz cz

1976. október 14.

a balatonnál az elmúlt napokban megkezdődött a „madár-idegenforgalom, a vándormadár „főbérnök, többségében már elhagyták tanyájukat, s helyükbe tömegesen érkeznek északibb vidékekről a téli „szállóvendégek, különösen népes csoportokban lepték el a nádasok melletti szélvédett helyeket, s a kis-balaton nyíltvízfoltjait a vadkacsák és a különféle libafajták. a vadlibák naponta már százas csapatokban „huznak, a balatonfelvidéki hegyek fölött és gyakran látogatják a távolabbi szántóföldeket.

a balaton - a vándormadarak nagy „országútjának, fontos állomáshelye - ezekben a napokban gyakran nyújt pihenőhelyet a délebbre tartó átvonuló madár csapatoknak is. /mti/

-.-

bb 5. megvizsgálják a hajózás lehetőségeit a kisalföldön ; folyóin

vid/um kz cz

1976. október 14.

a közlekedési és postaügyi minisztérium javaslatára a győrsopron megyei tanács megvizsgáltatja a hajózás kiterjesztésének lehetőségeit a kisalföld folyóin. a mosoni-dunának a gőnyü és győr közötti szakasza alapos kotrást kap. így a győri kikötőt amélyebb merülésű 1300-1500 tonnás uszályok is meg tudják közelíteni. az észak-dunántúli nagyváros ez által az atlanti-óceán és a fekete-tenger közötti egységes víziútnak is egyik állomása lesz.

a gabcikovói és nagymarosi vizlépcső, s erőműrendszer megépülése után a felduzzasztott duna-víz a kisalföld folyóinak szintjét körülbelül egy méterrel megnöveli. így lehetővé válik, hogy további folyószakaszokat kapcsoljanak be a vízi közlekedésbe. a megye és a közlekedési tárca vezető szakemberei elsősorban nem a költséges kikötők építésére gondolnak, hanem egyszerű, olcsó, ki- és berakodóhelyek létesítésére. mód nyílik arra is, hogy a győri és az észak-dunántúli megyék áruszállításaink egy részét vízi útra tereljék át. /mti/

-.-

- 3 -

bb.6. könyv és folyóirat ritkaságok a novemberi könyvaukción

i/ró/fe/zs/ra la

1976. október 14.

csaknem 900 könyv és folyóirat ritkasággal megjelent az állami könyvterjesztő vállalat tizedik aukciójának katalógusa. az árverésre kerülő anyagot az érdeklődők október 23 és november 6 között az állami könyvterjesztő vállalat antikvár osztályának muzeum körút 21. szám alatti bemutatótermében naponta délután 10-től délután 6-ig tekinthetik meg. itt nemcsak szemlélőkre nyílik alkalom, hanem előzetes, egy-egy könyvre vonatkozó igénybejelentésre is.

az árverés november 12, 13, 14-én lesz a mom szakasits árpád művelődési házában színháztermében. régi, ritka folyóiratok sokasága kerül kalapács alá: a csaknem 80 tételben a nyugat és folytatása, a magyar csillag teljes sorozata és a híres tudományos gyűjtemény valamennyi száma szerepel. ez utóbbi 1817 és 1941 között jelent meg, s szerkesztői között volt vörösmarty mihály, szemere pál, bajza józsef és toldy ferenc. igazi unikum a felsőmagyarország-i minerva 1825-1836 között megjelent tíz évfolyama. a lap - amelyet desseffy józsef indított - a korszak minden jelentősebb hazai és külföldi irodalmi és tudományos eseményével foglalkozott. munkatársai voltak például kazinczy ferenc, fáy andrás, és széchenyi istván. licitálni lehet a társalkodó című folyóiraatra is, amely 1834-ben a 9 éves jókai mór írását közölte.

a gyűjtők bizonyára nagy figyelemmel fordulnak a könyvaukción kézirataira: ady endre, arany jános, tompa mihály, és kiss józsef levelei mellett kossuth lajos kézirata is fellelhető. a felsoroltakon kívül szépszámu első kiadás, dedikált és számozott könyvritkaság szerepel az ország legnagyobb könyvaukción. sok gyűjtőt vonzanak a „régiségek régiségei”, az avitt kötetek és fóliánsok gyűjtői is megtalálják az érdeklődési körükbe illő darabokat. a számos metszettel ékes, 1665-ben frankfurtban kiadott ortelius mellett egy eredeti dokumentummal, az 1495-ből származó „a nagyszombati plébánia járadékjegyzékével”, is találkozni lehet./mti/

--

-4-

bb.7. „szocialista brigádok a kulturházban”, - közművelődési akció dunaujvárosban

vid/kz/ra cz

1976. október 13.

az idei közművelődési évadban új kezdeményezést vezettek be a munkásműveltség fejlesztésére a dunaujvárosi munkás művelődési központban. a „szocialista brigádok a kulturházban”, címmel indított akció lényege, hogy a dunai vasmű és a város könnyűipari üzemének egy-egy szocialista brigádja a munkásotthonban találkozik és közös klubesteket tart. eközben ismerkednek egymás munkájával, a munkás művelődési központ tizenöt klubjának és tizenhét szakkörének életével és előadás-sorozatokkal, tanfolyamokkal hallgatnak. a brigádesteken a kulturház gyermek-foglalkoztatójában szakúképzett óvónők vigyáznak a kisgyermekere, így gond nélkül szórakozhatnak a szülők is. a művelődési központ vonzó programjával megismerkedve, a brigádtagnak kedvet kapnak az egyéni kulturházi, könyvtári látogatásokhoz is.

az akció új vonása, hogy a nagyüzemek brigádjai a munkás művelődési központ programjaira tervezik kulturális vállalkozásaikat. például a dunai vasmű energia gyár részleg hetven brigádja kötött eddig szocialista szerződést, amelyben vállalták, hogy a művelődési együttműködés mellett ellátják a kulturház villamos berendezéseinek karbantartását. a munkás művelődési központ cserében irodalmi esteket, író-olvasó találkozókat rendez a gyárban és a brigádoknak külön műszaki-tudományos előadásokat, szocialista brigádok klubját, zenei-irodalmi ismeretterjesztő programokat szervez./mti/

--

bb.8. 800.000 hektoliterre növekszik a nagykanizsai sörgyár termelése

vid/kz/ra cz

1976. október 14

két évtizeddel ezelőtt mindössze évi 200.000 hektoliter sör előállítására volt alkalmas az újjáépített nagykanizsai sörgyár. korszerűsítése és bővítése azonban mindmáig nem fejeződött be: éves termelése megközelítette a 600.000 hektolitert. a sörrelátás javítása érdekében további 240 millió forintos termelésbővítő fejlesztést valósítanak meg. többek között új főzoházat építenek és bővítik a palackozó kapacitást. a sörgyár rekonstrukciója 1978-ban fejeződik be, éves termelése pedig 800.000 hektoliterre növekszik./mti/

--

-5-

bb.9. a bánk bán bemutatójára készül az állami déryné színház - érdekes premierek az együttes terveiben

i/nm/gg/zs/ra la

1976. október 14.

az idei évad egyik jelentős bemutatója előtt áll az állami déryné színház: október 22-én, dunaujvárosban kerül a nézők elé katona józsef bánk bán című drámája, illyés gyula átigazításában. a pécsi bemutató után másodikként játssza el az ország legnagyobb együttese katona remekét. az előadást petrik józsef rendezi, a főszerepekben szigeti gézával, várnagy katalinnal, réz edittel, haraszin tiborral, vereczkey zoltánnal és hajdu endrével.

ugyancsak ebben az évadban, december 17-én tartanak premiért barta lajos szerelem című színművéből. a kispolgári életről, a harmincas évek hétköznapjairól szóló drámát csongrádi mária állítja színpadra, csornay irénnel, putnik judittal, téren gizzellával, fodor terézzel, valkai pállal, kőszegi gyulával a főbb szerepekben. a magyar drámairodalmat képviseli a színház idei repertoárján lakatos menyhért: akik élni akarnak című színműve is. az elmúlt év kiugró könyvsikerének, a füstös képek írójának színpadi műve a cigányság beilleszkedési lehetőségeiről és kísérleteiről szól. a rendező: szalai vilmos.

a könnyebb műfajt képviseli a következő hónapok bemutatói között a telihold című zenés játék, amelyet jókai mór debreceni lunátikus című írásából az ambrózy-nemes-daróczi szerző-hármas irt át színpadra. december 3-án játssza első ízben a színház petrik józsef rendezésében breffort-monnot filmről is jól ismert zenés komédiáját: az írma, te édes, amelynek két főszerepét somfay éva és sallai tiberius alakítja. a braginszkij-rjazanov munkatársak című komédiája ugyancsak szerepelzenés változatban - a déryné színház repertoárjában.

nem hiányoznak az idei tervekből a gyermekbemutatók sem. előadja a társulat benedek andrás népmesei ihletésű játékát: firlefánc, a varázsló címmel. láthatják majd a gyerekek sármándi pál-dénes margit: peti, vigyázz! című zenés mesejátékát is, amely immár a negyedik folytatása peti színpadi kalandjainak.

az operatársulat nemrég újított fel smetana eladott menyasszony című operáját, s műsoron tartja korábbi bemutatóit, mozzart: szöktetés a szerájból, rossini: a sevillei borbély című operáit is. a kertész lászló rendezésében mutatják majd be kodály zoltán: székelyfonó című egyfelvonásos daljátékát, egy műsorban donizetti ritkán hallható vigoperájával, a ritával./mti/

-.-

-6-

bb.10. bővítik a soproni fácántelevet

vid/kz/ra cz

1976. október 14.

a soproni tanulmányi erdőgazdaság fácántelevén évente 10 ezer fácánt nevelnek. a csibéket nagüzemi módszerekkel keltetik, s hat héten át nevelik. ezután szabadon engedik őket. a telep oktatási célokat is szolgál: a soproni erdészeti és faipari egyetem hallgatói folytathatnak itt tudományos kutatást. a több szempontból is hasznos telepet másfél millió forint költséggel bővítik. a jövőre befejeződő bővítés eredményeként a jövőben az eddigi 10.000 helyett évente 20 ezer fácánt hagyja el a telepet./mti/

-.-

bb.11. nemzetközi lóárverést rendeznek bábólnán

vid/kz/ra la

1976. október 14.

a már hagyományos nemzetközi csikóárverések után az idén első ízben nemzetközi lóárverést is rendeznek bábólnán. a csikóárveréseken csak angol telivérek kerültek dobba, most viszont arab lovaikból is árvereznek. a világhírű bábólnai arab ménest, amelyet 1816-ban Európában az elsők között alapítottak, az utóbbi években megfiatalították, a vérfelfrissítéshez a világhírű egyiptomi el zahraa-i ménesből vásároltak lovakat. így ismét nagyon fellendült a tiszta arabvérű tenyészet. a lovak nagyon jó állapotban vannak, jó formájuk, jól gondozottak.

érthető tehát, hogy a november 12-én sorra kerülő árverés iránt rendkívül nagy az érdeklődés. többek között angolai, ausztriai, franciaországi, nszk-beli, svájci és olasz lótenyésztők jelentették már be érkezésüket. sokan jelezték részvételüket a hazai lovasiskolákból és sportkörökből is.

összesen 120 angol telivér és arab tenyészkancát, illetve mént vonultatnak fel, köztük számos híresség leszármazottjait. így pl. árverésre kerülnek a többszörös versenygyőztes imperiál, lányai, a kiváló ugró tulajdonságáról híres shwashbuckler tenyészmén utódai. az arab lovak között is sok neves ló, így például a bábólnai törzsből saghia, obajan, gazal leszármazottjai, az eredeti egyiptomi származású ibn, galal valamint farag utódai szerepelnek katalógusban./mti/

-.-

-7-

bb.12. ítélet a népligeti autóbusz-gázolási ügyben

i/bc/pá/zs/ra la

1976. október 14.

a fővárosi bíróság fellebbezés folytán tárgyalta a népligeti autóbusz-végállomásnál március 17-én este történt súlyos kimenetelű autóbusz-gázolási ügyet. mint ismeretes, egy 93-as autóbusz a várakozó utasok közül több személyt elgázolt: közülük hárman a helyszínen meghaltak, ketten súlyos, hatan pedig könnyebb sérülést szenvedtek.

a bíróság az autóbusz vezetőjét, magyar László 54 éves budapesti lakost - az első fokon kiszabott kétévi szabadságvesztés-büntetést súlyosítva - két és félévi szabadságvesztésre ítélte és két évre eltiltotta a gépjárművezetéstől. ítéletében figyelembe vette, hogy a baleset bekövetkezésében jelentősen közrehatott az autóbusz műszaki hibája is. azonban e hiba ellenére sem következett volna be a baleset, ha a vezető nem követte volna el a terhére megállapított szabálysértéseket./mti/

-.-
-8-

10

bb 13. őszi ügyelet segíti a folyamatos mezőgazdasági munkákat - jobb alkatrészellátás, kevesebb hiba

i sz vá ie bh -cz

1976. október 14.

a mezőgép tröszt az idén is megszervezte az őszi mezőgazdasági munkák segítésére, a gépek folyamatos üzemeltetése és a pótalkatrész-ellátás biztosítása érdekében az őszi ügyeletet. a hét minden napján országszerte 150 korszerűen felszerelt szervizkocsi áll készenlétben, és mintegy 500 szerelő vesz részt a hibák elhárításában. az ügyeleti munkát a mezőgazdasági gépeket gyártó vállalatok, - így például a kukoricabetakarítók adaptereit előállító békés megyei mezőgép vállalat, a cukorrépabetakarítókat készítő szekszárdi gyár és a pótkocsikat szállító hódmezővásárhelyi gépgyár - saját szervizkocsikkal és szakemberekkel segítik. a hibaelhárító hálózatot úgy szervezték meg, hogy a bejelentéstől számított 24 órán belül a helyszínre érjenek a szerelők.

a mezőgép tröszttel egyidőben ügyeletet tartanak fenn a mezőgazdasági gépalkatrészkereskedelmi vállalat és a megyei agroker vállalatok is. tájékoztatásuk szerint most, a korábbi évekhez képest lényegesen jobb az alkatrészellátás, a mintegy 100 ezer féle hazai és import alkatrészről, részegységről elegendő mennyiség van a raktárakban. ha a megyei agrokernél mégis egy-egy igényelt speciális alkatrészről, azonnal megrendelik telex-vonalon a megév-től, ahonnan egy nap alatt szállítják a megrendelőnek.

külön gondot fordítanak az újonnan munkába állt gépekre, berendezésekre. a mezőgép tröszt-höz tartozó vállalatok az idén eddig több mint 500, nehéz-traktorhoz illő ekét és tárcsát, valamint ezer rendfelszedő kocsit és mintegy 400 rendfelszedő adaptert adtak át az állami gazdaságoknak, termelőszövetkezeteknek. e kiegészítő munkagépek egy része a korábbiaknál nagyobb teljesítményű, hiszen ebben az évben is sok nagy teljesítményű import traktor érkezett. ezeknek a folyamatos szervizellátása és esetleges pótalkatrész-utánpótlása is biztosított az őszi munkák során./mti/

-.-

- 9 -

7.45 bh

g^o
Bp

bb 14. bővítési termékválasztékát az ajkai timföldgyár öntődéje

vid kz bh -cz

1976. október 14.

új termékkel bővítési választékát az ajkai timföldgyár és alukohó öntődéje. az országos műszaki fejlesztési bizottság támogatásával megkezdte a nagyméretű öntvények gyártását. az új termék gyártására kooperációs megállapodás született a Ganz Villamossági Művekkel. a nagyméretű öntvényeket ugyanis a speciális szilíciumhexafluorid töltésű kapcsoló berendezések gyártásánál használják, s ezért nagyon magasak a vele szemben támasztott minőségi követelmények. a nagyméretű öntvények szerkezetének ellenőrzésére az ajkai gyár röntgengépet állít munkába./mti/

--

bb 15. exportnövelő beruházás sajószentpéteren

vid kz bh -cz

1976. október 14.

exportnövelő beruházás kezdődik a sajószentpéteri üveggyárban: százhuszonkétmillió forintos költséggel évi 11 000 tonnával növelik az üzem ugynevezett csomagolóüveg gyártási kapacitását. ebből a termékből a sajószentpéteri gyár már eddig is jelentős tételeket exportált.

az exportnövelő beruházás előkészítő munkálatai megkezdődtek s a kivitelezés a tervek szerint, 1977. második félévében fejeződik be./mti/

--

bb 16. több mint ötvenmillió forint értékű termék terven felül

vid kz bh -cz

1976. október 14.

több mint ötvenmillió forint értékű terméket állítottak elő terven felül az első háromnegyed évben a borsodi vegyi kombinátban. a kazincbarcikai nagyüzem valamennyi fő termékéből „hozta”, vagy túlteljesítette időarányos tervét. így többek között október elejéig kétezer tonnával több ammóniát, a tervezettnél kétszáz tonnával több műszál alapanyagot, ugynevezett kaprolaktámot, jelentős mennyiségű pvc-port és maronátront termelt./mti/

--

- 10 -

7.55 bh

ges
Bp

bb 17. több mint 22 millió forintot költ szociális célokra a bodakajtori állami gazdaság

vid kz bh -cz

1976. október 14.

huszonkétmillió hatszázharmincezer forintot költ szociális célokra az ötödik ötéves tervben a bodakajtori állami gazdaság. a mezőgazdasági nagyüzem a tervek szerint hat szolgálati lakást épít dolgozóinak, nyolcvankilenc régi, még a multból maradt lakást korszerűsít, új üzemi konyhát és éttermet rendez be. a munkások szállításának korszerűsítése érdekében két új autóbusszal bővít a személyszállító buszparkot. az asszonyok második műszakjának megkönnyítésére zöldség-gyümölcs árudát nyitnak a gazdaság központjában. a háromgyermekes és ennél nagyobb létszámú családok kicsinyeit nyaranta ingyenesen üdültetik. a legkisebb bodakajtoriak szállítására óvibuszt állítottak üzembe: a korszerű jármű minden reggel és délután „háztól-házig”, szállítja a gazdaságban dolgozók óvodás gyermekeit./mti/

--

bb 18. 300 milliós fejlesztés a palackozott gázellátás javítására

vid kz bh -cz

1976. október 14.

a zala megyei ujudvar község határában zajlik a közép-dumántuli gázszolgáltató és szerelő vállalat - lakossági szolgáltatás szempontjából - egyik legjelentősebb beruházása. 300 millió forintos költséggel korszerűsítik és bővítik az ország jelentős területét palackozott propán-bután gázzal ellátó töltőállomását. a telep befogadó és töltőkapacitása ezzel a jelenlegi többszörösére növekszik. már elkészült a cseppfolyósított gáz fogadására alkalmas 2 hatalmas gömbalaku tartály, s megkezdődött a töltőüzem épületszerkezetének szerelése.

a korszerűsített és bővített pb töltőállomás a jövő év végére készül és hosszabb távon megoldja a vállalat szolgáltatási területén a zavartalan palackozott gázellátást. a fejlesztés következtében csupán zala megyében mintegy 10 000-el növelhető a pb gázfogyasztók száma./mti/

--

- 11 -

8.00 bh

gat
Bp

bb 19. népművelők a bányász szocialista brigádokban

vid kz bh -cz

1976. október 14.

népművelők bevonásával kulturális tanácsadót szerveztek a tatabányai szénbányák szakszervezeti bizottságánál azzal a céllal, hogy szoros kapcsolatot alakítsanak ki a szocialista brigádokkal. kísérletképpen a szénmedence 450 szocialista brigádja közül 22 brigádot patronálnak a hivatásos népművelők és új módszereket alkalmaznak műveltségük gyarapítására. szintén együtt élnek a brigádokkal a népművelők, részt vesznek gyűléseiken, megismerik munkahelyi, családi körülményeiket és rendszeresen segítik munkájukat. a bányászok képzettségére, érdeklődési körükre, munkahelyi körülményeikre alapozva tesznek ajánlatokat a népművelők a brigádok kulturális vállalásaihoz. az ismeretek birtokában olyan felajánlásokra ösztönzik a brigádokat, amelyek teljesítése erőfeszítéssel jár ugyan, de nem jelent nagy terhet. jól bevált az a módszer, hogy negyedévenként eseménynaptárt készítenek, s abban részletesen tájékoztatják a brigádokat arról, hogy tatabányán és környékén milyen kulturális, szórakozási lehetőségek közül választhatnak. nyelvészt, úrjogászt, pszichológust, külpolitikusokat, képzőművészeket és másokat hívnak meg körükbe eszmecsere. közlik az eseménynaptárban azt is, hogy a bányász művészeti együttes új előadásait melyik munkásszállón, művelődési intézményben láthatják. megfelelő fórumot teremtettek arra is, hogy a brigádok rendszeresen tájékozódhassanak nemcsak munkahelyük, hanem az egész üzem terveiről, problémáiról.

a népművelők és a bányászok közös munkával érték el, hogy a kísérletbe bevont munkáskollektíváknál már nem szorul háttérbe a művelődés és nem tesznek formális kulturális vállalásokat. egymást segítve fejlesztik szakmai, politikai és általános műveltségüket. az eddigi jó tapasztalatok alapján a jövőben újabb bányász szocialista brigádok patronálására vállalkoznak a tatabányai népművelők. /mit/

--

bb 20. megalakult az első buzatermesztési rendszer a kisalpföldön

vid kz bh -cz

1976. október 14.

az mszmp győr-sopron megyei bizottságának kezdeményezésére a kisalpföldön megalakult az első buzatermesztési rendszer. a közös vállalkozás rendszergazdája a kisalpföldi állami gazdaság. a rendszerhez 16 termelőszövetkezet és négy állami gazdaság tartozik és összesen 15 750 hektár területen termesztenek zárt rendszerben búzát. az idei vetést már közösen végzik.

a győr-sopron megyei pártbizottság nemcsak a zárt rendszerű termelés térhódítását szorgalmazza, hanem különböző társulások alakítását is. vizsgálják például ugynevezett gépesítési társulások alakítását. az elképzelés az, hogy a nagyteljesítményű, s a nagy értékű erő- és munkagépek javítására, szervizelésére társulásokat szerveznek. /mti/

--
- 12 -

8.15 bh

bb 21. ötezeröttszáz tonna szén terven felül dorogról

vid kz bh -cz

1976. október 14.

a dorogi szénbányák sárisápi 19-es aknája még az év elején víz alá került. a vállalat legtöbb szenet adó üzemét veszítette el, s ezért szükségessé vált, hogy a szénmedence más bányáiban rendkívüli intézkedésekkel növeljék a termelést. új munkahelyeket alakítottak ki több bányában és a sárisápi bányászokkal megerősítették a szenelő csapatokat. üzemszerű termelésre vették át a mogyorosi tanbánya egyik frontfejtését, hogy ezzel is növelhessék a termelést. az új munkahelyek előkészítésének meggyorsítására f-6-os vágathajtó gépeket állítottak munkába, dorogon első ízben alkalmaznak ilyen típusú berendezéseket föld alatti vágatok építésének könnyítésére, gyorsítására. a szénmedence minden bányájának kollektívája vállalkozott a többlettermelésre, és több szabad szombaton is dolgoztak.

a dorogi bányászok teljesítik ígéretüket: az év eleje óta 5500 tonna szenet termeltek terven felül. úgy tervezik, hogy az év hátralévő részében további 5000 tonna szenet küldenek felszínre előirányzatukon felül, ennyi többletet kér még tőlük a magyar szénbányászati tröszt. /mti/

--

bb 22. ismét ,, divat,, a cserépkályha - évi egymillió csempe, jobb minőség, nagyobb választék - az ország legnagyobb kályhacsempe gyárának az építését kezdték meg esztergomban

vid kz bh la

1976. október 14.

az esztergomban működő több mint 50 éves komárom megyei kályhacsempe-gyártó és építő vállalat megfiatalodik. megkezdtek egy új csempegyár építését. a cserépkályha ugyanis - beépített és hordozható formában egyaránt - újra divatba jött, s évről évre nő iránta a kereslet. tavaly pl 20 000 volt az igény, de csak 3500 -at tudtak szállítani. az idén különböző átszervezésekkel 6000 hordozható kályhát gyárt az esztergomi üzem. hosszú távon azonban csak új üzem építésével tudja a keresletet fedezni. az e célt szolgáló 16,3 millió forintos beruházási költségnek körülbelül a felét az építésügyi és városfejlesztési minisztérium, illetve a megyei tanács fedezi, a másik felét pedig a vállalat saját alapjából, illetve bankhitellel teremti elő. az összegből 8,5 milliót építkezésre költenek, a többit a gépek beszerzésére. a korszerű berendezések zömét az ndk-ból és csehszlovákiából vásárolják.

/folyt. köv./

- 13 -

8.37 bh

g AT
Bp

bb 22. /ismét ,, divat,,..... folyt./ bh

az új gyárban 1980-tól a jelenlegi évi 350 000-rel szemben egy millió csempét gyártanak majd. ezzel az esztergomi üzem az ország legnagyobb kályhacsempé gyára lesz. ez a mennyiség 10 000 közepméretű beépíthető, és 7-8000 hordozható kályhához lesz elegendő. a kályhák főként fa, de az igények szerint termokoks-, gáz- és villanytüzelésre is alkalmasak. az új üzemben sok fizikai munkától kímélik majd meg a dolgozókat, akik sokkal egészségesebb körülmények között termelhetnek, ugyanakkor a minőséget javítani, a választékot pedig bővíteni tudják. lehetőségük nyílik arra, hogy színben és formában is kielégítsék az egyedi igényeket.

mivel a gyár dolgozói jól szervezett munkával, kommunista szombatokkal a tervezettnél hamarabb bontották le a régi épületet és adták át a terepet az új gyár építéséhez, a dorogi szénbányák szolgáltató üzeme határidő előtt megkezdte a beruházás kivitelezését, úgy tervezik, hogy az 1978 decemberi befejezési határidő előtt át is adják./mti/

--

b 23. pályaválasztási hetek somogyban

vid/ny -cz 1976 október 14.

kaposvárott a kilián györgy ifjúsági-és uttörő művelődési központban megnyitották a somogyi pályaválasztási hetek első rendezvényét, a kiállítást. október 14 és december 21-e között a pályaválasztási hetek idején marcaliban, siófokon, fonyódon, nagyatádon, baracson és csurgón is rendeznek hasonló kiállítást, amelyen elsősorban azoknak a foglalkozásoknak az eszközeit állítják ki, amelyek a hiányszakmák közé tartoznak. a megyeszékhelyen kívül négy település ad majd otthont a pályaválasztási felelősök szakmai tanácskozására. megnyitják az üzemek, tanműhelyek kapuit is, a még általános iskolás diákok előtt, hogy segítsék a nagy kérdés előtt álló fiatalokat./mti/

--

9.10/ny

-14-

930
Bp

bb 24. finom optika zalaegerszegről

vid bh -cz

1976. október 14.

a magyar optikai művek zalaegerszegi gyáregységében finom optikai üzem hoztak létre, amelyben csütörtökön kezdődött meg a termelés. gömboptikák, gedoéziai műszerek alkatrészeit állítják elő, de rövidesen komplett berendezéseket is gyártanak. az optikai szakma utánpótlását is zalaegerszegre alapozta a mom: ott építették fel és nyitották meg ezen a héten az optikai tanműhelyt. a zalaegerszegi optikai szakmunkásképzésen kívül negyven fiatal az ndk-ban, a zeiss művekben tanulja a szakmát, akik visszatérve a zalaegerszegi optikai üzemben dolgoznak majd./mti/

--

bb 25. rendőrségi hírek

bh -cz

1976. október 14.

dunaujváros külterületén szabó györgy 48 éves gépkocsivezető, adonyi lakos motorkerékpárjával az uttesten felborult, és olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy a helyszínen meghalt. a baleset körülményeinek tisztázására a rendőrség vizsgálatot indított.

szabolcs-szatmár megyében székely község belterületén varga sándor 37 éves gépkocsivezető, gégenyi lakos tehergépkocsival elütötte az uttesten haladó bakos gyula 32 éves segédmunkás, székelyi lakost és horváth istván 20 éves segédmunkás, budapesti lakos gyalogosokat. a baleset következtében bakos gyula olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy a helyszínen meghalt. horváth istvánt súlyos sérüléssel szállították a mentők kórházba. a vizsgálat adatai szerint varga sándor figyelmetlenül vezette a tehergépkocsit. a rendőrség gépjárművezetői engedélyét bevonta és eljárást indított ellene./mti/

--

10.25 bh

- 15 -

11⁰⁰
Bp

bb 26. honismereti tudományos tanácskozás kunszentmártonban

vid kz bh -cz

1976. október 14.

a tiszazug szőlőművelésének történetét és színes néprajzát tárgyaló tudományos tanácskozás kezdődött csütörtökön a kunszentmártoni járási művelődési házban. a kétnapos eszmecsere résztvevő muzeológusok, szociológusok, néprajzosok és szőlészeti gyakorlati szakemberek mintegy tizenöt előadás keretében tárgyalják meg a tiszai és a hármas-körös által bezárt homokterület szőlő-kulturájának meghonosodásával és fejlődésével kapcsolatos kérdéseket. foglalkoznak a borászat népi eszközeivel, a borkezeléssel, a borivással, a szüret szokásaival. előadás hangzik el a szőlő-csöszök életéről, a nagyüzemi szőlészet és borászat kialakulásáról, terveiről./mti/

-. -

bb 27. őszi ár- és belvizvédelmi szemle a közép-tiszavidéken

vid kz bh -cz

1976. október 14.

a középtiszavidéki vízügyi igazgatóság több ezer négyzetkilométer működési területén, ezekben a napokban tartják az ár- és belvizvédelmi művek őszi szemléjét. a szakértő brigádok 655 kilométer folyami árvizvédelmi fővédvonalat, 1400 kilométer hosszú belvizi csatornát, továbbá 43 nagyteljesítményű stabil szivattyutelepet vizsgálnak felül. ellenőrzik az árvédelmi művek biztonságát, a töltések, műtárgyak, védelmi anyagok és eszközök állapotát, az árvizvédelmi osztag felkészültségét.

az ár- és belvizektől gyakorta súlytott, mélyfekvésű alföldi területeken az idén tovább fejlesztették a védelmi rendszereket. a gátak erősítésére, folyamszabályozásra, partbiztosításra és fenntartásra több mint negyven millió forintot fordítottak./mti/

-. -

- 16 -

p a r l a m e n t

bkk 3. győri imre beszéde

-ju zs

1976. október 14.

rendelkezésre bocsátjuk győri imre parlamenti beszédét .
e m b a r g ó : f e l o l d á s i g !

x x x

tisztelt országgyűlés, kedves elvtársak!

voltak értékes kezdeményezések a közművelődési jogalkotás területén már korábban is, de most - a magyar szocialista munkáspárt központi bizottságának 1974. márciusi határozata és xi. kongresszusának állásfoglalása nyomán - vált időszerűvé mindannak részletesebb kifejtése, külön törvénybeiktatása, amit alkotmányunk a művelődésről leszögezt. időszerűségén azt értem: eredményeink most tették lehetővé, feladataink pedig szükségessé, hogy a közművelődés ügyét legfelsőbb államhatalmi szervünk, a tisztelt országgyűlés törvény megalkotásával is segítse.

a közművelődés ügyének előtérbe kerülésében társadalmunknak - s általában a szocialista társadalmaknak - egy mélyebb, általánosabb törvényszerűsége jut kifejezésre. az a felismerés tükröződik benne, hogy a szocializmus felépítésének egész történeti folyamata elválaszthatatlan a lenini kulturális forradalomtól. népünk kulturális színvonalának emelése politikai, gazdasági, társadalmi céljaink megvalósításának eddig is szerves, nélkülözhetetlen része volt. a kulturális forradalom további kibontakoztatása még fokozottabb jelentőségre tesz szert a fejlett szocialista társadalom építésében, népünk nagy, hosszú távú programjának valóra váltásában.

ez a felismerés tükröződik a magyar szocialista munkáspárt központi bizottságának tudománypolitikai irányelveiben, az állami oktatás, valamint a közművelődés helyzetéről és fejlesztésének feladatairól szóló határozataiban.

/ folyt. köv. /

10.30/ju

- 15 -

12 13
bp

bkk 3. /győri ... 1. folyt./-ju

társadalmi fejlődésünk eredményeként joggal állapíthatta meg a párt XI. kongresszusán elfogadott programnyilatkozat, hogy „a szocialista állam feladatai közül előtérbe került a gazdasági szervező és irányító, valamint a kulturális és nevelő tevékenység,„ az előttünk fekvő törvényjavaslat, amely megszabja a közművelődésnek, ennek a sokrétű és társadalmunk egészére kiható tevékenységnek tartalmát és kereteit, egyben méltóképpen kifejezésre juttatja, hogy szocialista államunk betölti kulturális és nevelő funkcióját is.

kedves elvtársak! tisztelt országgyűlés!

a kulturának az a kettőssége és ellentéte, amit Lenin a „két kultúra,„ fogalmán értett, ma a szocialista világrendszer kialakulásával történelmi és világméretet is öltött.

a mai tőkés társadalomra jellemző az anyagi-technikai civilizáció és a kultúra szétszakadása, az ún. elit- és tömegkultúra kettőssége. az a mozgási irány, amit az egyik oldalon a termelési technika fejlődése, a másik oldalon pedig az ugyenettől a tőkés érdektől meghatározott manipulált, ún. fogyasztási kultúra jellemez. a tőkés rendszer, az uralkodó osztályok érdekei kívánják meg a társadalmat félrevezető reklám- és szórakoztatóipar, a giccs és a művészeti álforradalmak, a lealacsonyító brutális és pornográfia óriási apparátusokkal terjesztett „tömegkulturáját,„ másfelől ezek kínálják azt a kevesek számára hozzáférhető elit-kulturát, amelynek tudománya és művészete csak torzító, összetört tükörben képes láttatni az embert. van, születik kulturális érték - szo-

/ folyt. köv./

10.35/ju

- 16 -

11³⁰
Bp

bkk. 3. /győri... 2. folyt./nj

cialista érték is - ezekben a társadalmakban, de a rendszer ellenében, a „másik kultúra,„ talaján - és csak nagy ellenállással megküzdve, viszonylag szűk rétegekhez juthat el.

ezzel a történelmileg dekadens tendenciával szemben a szocializmus az anyagi kultúra, a gazdasági-termelési kultúra, másfelől a legtágabb értelemben vett szellemi kultúra összekapcsolására, ezzel együtt az elit- és tömegkultúra kettősségének felszámolására hivatott társadalom. a szocializmus csaknem hat évtizedes léte, fejlődése történelmi és egyetemes érvénnyel bizonyította ezt a hivatottságot. ha a két világrendszer versenyéről beszélünk életmódban, ez nem az egy uton igyekvők „ki kit előz meg,„ kérdése. más minőségek más törvényű ereje mérkőzik itt. s a szocializmus minőségi fölényének egyik fontos jellemzője éppen az, hogy - jóllehet rendkívül nagyrabecsüli és ösztönzi a szakműveltséget - nem marad meg kizárólag a gazdaság, a termelés, a tudományos-technikai haladás közvetlen céljainak alárendelt szerepben. nem választja külön a termelőt a fogyasztót, a dolgozót és a pihenőt, a művelődőt és a szórakozó embert; felöleli a világnézet, az erkölcs, a közgondolkodás, az életmód, az izlés mindennapi világát, áthatja a tömegek hétköznapi életét is.

a szocialista kulturális politika egységesen szemléli a sokrétű emberi tevékenységet, s egyre bővülő lehetőségeket teremt a személyiség sokoldalú fejlődéséhez.

a szocialista társadalom és a kultúra e törvényszerű viszonyát Lenin fogalmazta meg. az ő koncepciójára épült és épül ma is a hatalomra került munkásosztály pártjainak, államainak - köztük a magyar szocialista munkáspárt, a magyar népköztársaság - kulturális politikája.

/folyt.köv./

10.30 nj

-17 -

11³⁵
Bp

parlament

bkk. 3. /győri... 3. folyt./rj

amikor azonban - tisztelt országgyűlés - egy, a szocialista kulturális forradalommal összefüggő törvény elfogadásáról van szó, - azonosulva a törvényjavaslattal és egyetértve a törvényjavaslat előterjesztőjével - azokra is emlékeztetnünk kell, akik a maguk történelmi feltételei közt kapcsolták össze a társadalmi haladás és a magyar nép művelődésének ügyét. tisztelettel adózunk többek közt annak a bessenyi györgynek, aki a 18. század végén a jobbak nyelvén, magyar nyelven szerette volna tudóssá tenni nemzetet; annak a csokonai vitéz mihálynak, aki versben jajdult fel a somogyi paraszt iskolázatlanságán; annak a széchenyi istvánnak, aki a művelt emberfők sokaságán is mérte nemzete erejét. emlékezünk a magyar felvilágosodás és reformkor nagyjaira, köztük kossuthra, eötvösre, akik felismerték, hogy progresszív politikai, társadalmi törekvéseik feltétele és követelménye a nép műveltségi színvonalának emelése. arra, hogy a forradalmár petőfi sándor a szabad emberi jövőt úgy jellemezte, hogy akkor majd „a szellem napvilága ragyog be minden ház ablakán,„; hogy a forradalmár ady az operaház körül ügyelgő-hallgatódzó proletároknak, az utca népében látta a jövőnk közönségét.

s mellettük, tisztelt országgyűlés, e törvénytervezet közvetlen történelmi ajánlója a magyar tanácsköztársaság. örökösei vagyunk annak a kulturális nevelő munkának, melyet az illegális és legális munkásmozgalom a két világháború között végzett, s amelyt a marxista és baloldali, a népet szerető értelmiség legjobbjai támogattak.

/folyt.köv./

10.45 rj

-18 -

1155
Bp

ö

parlament

bkk 3. / győri... 4. folyt./-ju

tisztelt országgyűlés! kedves elvtársak!

az, hogy a közművelődési törvény megalkotására most kerül sor, szorosán összefügg társadalmunk fejlettségi szintjével. az eddig elért politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális eredményekkel éppugy, mint azoknak a feladatoknak a természetével, amelyeket a magyar szocialista munkáspárt programnyilatkozata nemrég körvonalazott.

ugy gondolom, hiba volna a törvény meghozatalánál e két tényezőt szétválasztani. nem feledkezhetünk meg arról, hogy a felszabadulás után milyen óriási lendülettel indult meg a volt uralkodó osztályok kulturális monopóliumának felszámolása, gyökeresen átalakítottuk az ország oktatásügyét, munkások, parasztok tízezrei szereztek meg az ország irányításához szükséges műveltséget és szaktudást. új, szocialista értelmiség született. a korábbi elmaradottsághoz képest szinte robbanásszerű volt a tömegeknek az emberi kultúra s a magyar kultúra klasszikus értékeivel való találkozása. tömeges méretekben váltak hozzáférhetővé a kortárs szocialista és haladó kulturális értékek. s a kultúra és tömegek e találkozását egyre inkább a tudományos igazság, azaz a marxizmus-leninizmus hatotta át. mindezt a politikai-társadalmi átalakulás tette lehetővé, s ezen belül az, hogy állami irányítás alá került a kulturális intézményrendszer, hogy kiépült az iskolán kívüli népművelés rendszere, a művelődési intézmények egységesen irányított hálózata. igaz, ezt a folyamatot korlátozták a dogmatizmus politikai és ideológiai torzításai. de sem ezek, sem az ellenforradalom nem törte meg a fejlődés történelmi folytonosságát. hazánkban is sikerrel zajlott le a szocialista kulturális forradalomnak az a szakasza, amely megfelelt a szocializmus alapjait megteremtő politikai, gazdasági,

/ folyt. köv./

10.50/ju

- 19 -

12⁰⁰
Bp

vbkk 3. / győri ... 5. folyt./-ju

társadalmi építőmunka feltételeinek és követelményeinek.

az, tisztelt országgyűlés, hogy ma közművelődési törvényjavaslat fölött vitázhatunk, nem választható el ezektől az eredményektől, történelmi fejlődésünktől. de nem is csak ezekre vezető vissza.

a szocializmus alapjainak megteremtését követő politikai, társadalmi, gazdasági fejlődés, az életszínvonal-emelkedés jelentősen javították a művelődés és a művelődők anyagi feltételeit. ehhez azonban mindig hozzá kell tennünk: ezek a tényezők egyszermind maguk is kulturaigényesek voltak, illetve új jellegű kulturális igényeket támasztottak. a népgazdaság intenzív fejlesztése az általános és szakmai műveltség magasabb követelményeivel járt és jár együtt. a lakásviszonyok javulása, a jövedelemnövekedés, a fogyasztásbővülés, a szabadidő növekedés számos új, a művelődést is közvetlenül érintő kérdést vetett fel. hogyan éljünk az új lakásban, milyen az anyagi javak kulturált fogyasztása, és hogyan használjuk ki tartalmasan a szabadidőt, hogyan fordítsunk nagyobb gondot az egészséges életmódra, a testkulturára - egyszóval a viszonylag jobb anyagi feltételekkel hogyan éljünk értelmesen, szocialista emberhez méltóan.

szocialista társadalmunk közéletének és közösségi életének fejlődése, a szocialista demokrácia fejlődése az üzemekben, a munka- és lakótelepeken nemcsak a tömegek aktivitásának kibontakozásához járult hozzá, de meghozta egyszermind a véleménynyilvánításhoz szükséges műveltség, látókör, magatartás, kifejezőkészség kulturájának növekvő igényét is. az örökölt társadalmi egyenlőtlenség, a város és a falu, a fizikai és a

/ folyt. köv./

10.52/ju

- 20 -

12¹⁰
Bp

p a r l a m e n t

bkk. 3. /győri.. 6. folyt./rj

szellemi munka közt meglevő különbségek, ellentmondások csökkentésének folyamata segítette, de feltételezte is a művelődést. a társadalmi mobilitás lehetőséget nyitott a tanulásnak, de meg is követelte az erőfeszítést, és így tovább: a gazdasági-társadalmi fejlődés minden szektorának, oldalának megvolt és megvan a maga kulturális vonatkozása. kétségtelenül a gazdasági, a társadalmi oldal a meghatározó ebben a viszonyban, de a marxizmus ezt a kapcsolatot mindig kölcsönhatásnak fogta fel. ez pedig annyit is jelent, hogy a kultúra - annak fejlődése, fejlesztése - elengedhetetlen ahhoz, hogy a gazdaság, a termelőmunka, a szocialista társadalom élete, közösségi élete, közélet, demokratizmusa, s mindennek révén ideológiai, politikai és nemzeti egysége fejlődhessen.

kedves elvtársak! tisztelt országgyűlés!

amikor a központi bizottság határozatot hozott a közművelődésről, akkor tulajdonképpen ezeknek a marxista alapelveknek és a mai új lehetőségeknek a jegyében fogalmazta, értelmezte újra a közművelődés tartalmát, fogalmát. a közművelődés kategóriája - és így szerepel ez az előttünk fekvő törvénytervezetben is: összekapcsolja a kulturális élet különböző oldalait, egységbe foglalja a politikai, az ideológiai, a szakmai és az általános műveltséget, kiegészítően és teljes joggal idekapcsolva a szocialista erkölcs, életmód, életforma, a szocialista fogyasztás kulturáját is. és ezt az összetettebb, a maga sokoldalúságában értelmezett kulturát tudatosan és hangsúlyozottan hozza összefüggésbe azzal a területtel, ahonnan elszármazott, és amelyet segít: összekapcsolja a társadalmi gyakorlattal.

/folyt.köv./

10.50 rj

21-

12¹⁰
Bp

v

parlament

bkk. 3. / győri... 7. folyt./rj

összekapcsolja a termeléssel, a közösségi élettel, a közélettel, a szocialista demokratizmussal, az örökölt társadalmi fel-tételkülönbségek, egyenlőtlenségek, a fizikai és szellemi munka közti különbségek csökkentésének társadalompolitikai gyakorlatá-val. ugyanakkor hangsúlyozza, hogy ma már nem csupán népműve-lésről van szó, hogy ma már a tömegek tudatos, önkéntes aktív te-vékenysége, művelődése mint történelmileg újszerű tényező lépett a továbbra is szükséges és fejlesztendő kulturaterjesztés és -befogadás mellé.

a közművelődésnek erről az újszerű értelméről, korszerű tartal-máról szólva azonban nem csak azt szükséges hangsúlyozni, hogy az mennyire épül az eddigi eredményekre, de legalább ennyire azt is, hogy miként szolgálja a jövőt. ha az mszmp programyilat-kozatának csak a termelési, gazdasági célkitűzéseit, ha csak az élet-színvonal-emelkedés tervezett elemi mutatóit is nézzük, - nyilvánvaló, hogy a kulturális forradalom, ezen belül a közművelődés további kibon-takoztatása mennyire elengedhetetlen. és ezt éppen a közművelődés széles értelmű, gazdag tartalma, a társadalmi gyakorlatához kötött jelentése teszi félreérthetetlenül világossá. és arra is hadd utal-jak: a központi bizottság határozatában - és a beterjesztett törvény-javaslatban is - a közművelődésnek ez a sokoldalú kultúraértelmezése már gyakorlatilag is az emberi tevékenység sokoldalúságát tükrözi. ami annyit is jelent, hogy társadalmi méretekben mintegy elénk ve-títi azt a sokoldalúan kulturált embert, azt a gazdagon kibontako-zott személyiséget, aki csak a szocializmus, a kommunizmus által és révén alakulhat ki. erre utal pártunknak a xi. kongresszuson elfo-gadott programyilatkozata: „el kell érni, hogy a javuló anyagi fel-tételekkel szocialista módon éljünk.

/folyt.köv./

11.00 rj

-22 -

12¹⁵
Bp

parlament

bkk 3. / győri ... 8. folyt./-ju

ezért egész társadalmunk fejlődésének egyik kulcskérdése és nélkülözhetetlen feltétele a tudati viszonyok gyorsabb, erőteljesebb változása, a szocialista erkölcs és életmód általánossá válása... a szocialista társadalom bővülő lehető-ségeket teremt a személyiség sokoldalú fejlődéséhez. a műve-lődés az egyén fejlődésének, közösségi kapcsolatainak nélkü-lözhetetlen tényezője, közösségteremtő erő. a fejlett szo-cialista társadalom építése szükségessé teszi az egyes em-berek és a közösségek sokoldalú továbbkésztését szolgáló köz-művelődési rendszer szervezeti és eszmei erősítését... el kell érni, hogy az önművelés, a kultúra öröme a társadalom minden tagjának személyes és állandó szükségletévé váljék,,.

tisztelt országgyűlés! kedves elvtársak!

egy ilyen törvény elfogadása során felelős mérlegelésre van szükség. s úgy hiszem, ez a felelősség többek közt annak vizsgálatában is megnyilatkozhat: megvan-e a törvény meghoza-talának háttere, alapja, kifejezi-e azt, ami már ténylegesen is megvan a társadalmi gyakorlatban. s kifejeződhet annak a vizsgálatában is: magában foglal-e a törvény ele-gendő időtálló, a holnapra is érvényes, tartós elemet. azaz: van-e a törvénynek összefoglaló és programadó, cselekvésre készítő érvénye. az elmondottak alapján úgy vélem - meggyő-ződésem-, hogy ezt a törvényjavaslatot alátámasztják eddi-gi eredményeink, és elfogadását megkívánják holnapi feladata-ink.

tisztelt országgyűlés! képviselőtársaim!

kérem, engedjék meg, hogy a közművelődési törvénytervezet rendkívül szerteágazó vonatkozásai közül a munkásművelődés - meggyőződésem szerint - központi jelentőségű kérdésére

/ folyt. köv./

11.00/ju

- 23 -

12¹⁷
Bp

parlament

bkk 3. / győri ... 9. folyt./-ju

hívjam fel a figyelmet. a munkásművelődés ügye szorosan vett politikai kérdés is, összefügg a munkásosztály társadalmi vezető szerepével. a tudás: hatalom. tudásra éppugy elengedhetetlenül szüksége volt a munkásosztálynak a hatalom megszerzéséért folytatott harcban, mint ma a hatalom gyakorlásához. ha szemügyre vesszük a közművelődés tényezőit, a termeléssel, a politikai, ideológiai, közösségi élettel, az erkölccsel összefüggő tényezőit - látnunk kell, hogy mindezek kibontakoztatásában ma is elsősorban a munkásosztály érdekelt. ezt az érdeket napjainkban is a munkásosztály legfejlettebb rétegei ismerik fel és képviselik a legöntudatosabban. ez mindenekelőtt a munkásság 60 százalékát felölelő szocialista brigádmozgalomban, annak hármás jelszavában és társadalmi méretű gyakorlatában fejeződik ki. ez a mozgalom teszi kézzelfoghatóvá, hogy a művelődés a közösség - elsősorban a munkához kapcsolódó közösség - révén terjed ki a termelő, a tanuló, a közéletet élő, a szórakozó ember egész tevékenységére, mégpedig úgy, hogy egyben az adott közösséget is erősíti. s a szocialista brigádmozgalom egyben azt is kifejezi, hogy a munkásművelődés legfőbb bázisa, ereje maga a munkásosztály. a munkásművelődés ügyét éppen ezért csakis vele együtt, kezdeményezéseire, igényeire építve lehet előbbre vinni. / mindemellett az, hogy a munkásosztály számszerűleg is a legnépesebb osztálya társadalmunknak, ugyancsak nyilvánvalóvá teszi a munkásművelődés központi jelentőségét./

amit azonban - tisztelt országgyűlés - hangsúlyozni szeretnék, az, hogy a munkásosztály műveltsége meghatározó érvényesül bír kulturális életünk, a közművelődés tartalmának egészére is. ahogyan a munkásosztálynak történelmi hivatása, hogy a többi dolgozó osztállyal, réteggel szövetségben az ő ér -

/ folyt. köv./

11.20/ju

- 24 -

12¹⁰
Bp

s

parlament

bkk. 3. / győri... 10. folyt./rj

dekeiket is szolgáló szocialista társadalom felépítését vezesse, ugyanugy kulturájának kibontakoztatása is az egész társadalom kulturális fejlődésének záloga. éppen ezért a közművelődés egész tartalmát a munkásosztály ideológiai, erkölcsi értékeinek, a nagyüzemi termeléssel összefüggő kollektív szellemének kell áthatnia, hogy társadalmunkban általánossá váljanak ezek a vonások, amelyek a munkásosztályt történelmi szerepének betöltésére teszik hivatottá. ennek a történelmi szerepének marxista-leninista értelmezéséből következik, hogy a munkásosztály világnézete, a marxizmus-leninizmus, a munkásosztály érdekei, politikája egész társadalmunk ideológiai, politikai egységének, ezzel egyézersmind társadalmunk szocialista tartalma nemzeti egységének is alapja és legfőbb előmozdítója.

a munkásosztály ideológiája és kulturája az egyetemes emberi kultúra többévezredes eredményeinek kritikai elsajátításán alapszik. ezért van az, hogy kulturális életünket - hasonlóan más szocialista társadalmakéhoz - a klasszikus kulturális értékek rendkívüli megbecsülése, közkinccsé válása jellemzi. a munkásosztály annak révén, hogy vezető ereje a szocialista társadalomnak, vezető ereje egyszersmind a történelmileg új, szocialista nemzetnek is. ezért eleve folytonosságot teremt a nemzet multja és jelene közt: a magyar nép forradalmi és függetlenségi harcait, történelmének, kulturájának haladó örökségét a szocialista hazafiaság, a szocialista kultúra szerves, aktív tényezőjévé avatja. ugyanakkor - a munkásosztály kulturája egy új kultúra is, amely teremti, igényli és támogatja mindazt a szellemi értéket, amit a haza és a nagyvilág szocialista, forradalmi és haladó erői hoznak létre. befogadja és ösztönzi a szocialista értékeket, szívesen vitázik minden olyan nézettel,

/folyt.köv./

11.10 rj

-25 -

12²²
Bp

p a r l a m e n t

bkk. 3. /győri... 11. folyt./rj

amelynek van progresszív oldala, értelme is, és elutasít minden avult, reakciós nép- és haladásellenes terméket.

kulturális életünket, közművelődésünk tartalmát ez - és nem a munkáskultúra valamiféle leszűkített, zárt értelmezése jellemzi. így van ez nemzetközi vonatkozásban is. munkásosztályunk internacionalizmusa kulturális életünket elsősorban a szocializmust építő társadalmak, a testvéri szocialista népek, nemzetek, a nemzetközi munkásmozgalom kulturális közösségeihez, szellemi erőihez kapcsolja. közművelődésünk tartalma elsősorban a velük - mindenekelőtt a szovjetunióval - való kulturális, tudományos művészeti, oktatási együttműködés révén gazdagodik. különös érdeklődéssel, mély rokonszenvvel figyeljük és ismerjük meg a gyarmati elnyomás alól nemrég felszabadult népek erőfeszítéseit, a nemzeti felszabadító és demokratikus mozgalmak harcain érlelt-született kulturális értékeit.

az 1975 nyarán helsinki-ben megrendezett európai biztonsági és együttműködési konferencia záróokmányának megfelelően ószintén törekszünk minden ország, így a kapitalista országok szellemi életével meglévő kapcsolataink bővítésére és elmélyítésére is.

a kortárs nyugati irodalom szinte valamennyi humanista értéke megjelent, megjelenik Magyarországon; filmimportunkban, a televíziós műsorcsereben, színház-, zene- és képzőművészeti életünkben is fontos szerepet töltenek be nyugati partnereink. csak az elmúlt 5 év alatt több tízezer tudományos célú utazás irányult a nem szocialista országokba /ami öt év alatt kb. kétszeres növekedést is jelent/. a békés egymás mellett élés és a nemzetközi ideológiai harc keretei között a polgári társadalommal fenntartunk és fejlesztünk minden olyan kapcsolatot, amely a

/folyt.köv./

11.20 rj

-26 -

A2²⁴
BP

p a r l a m e n t

bkk 3. / győri ... 12. folyt./-ju

népek kölcsönös szellemi és anyagi gazdagodását, a népek közötti bizalom növekedését, a béke légkörének fenntartását szolgálják. ugyanakkor elutasítjuk az ember- és népellenes, szellemi termékek átvételét, az országunk életébe való beavatkozást és szorgalmazzuk a kulturális csere tényleges kölcsönösségét.

tisztelt országgyűlés!

a kiindulóponttól - a munkásművelődés kérdéséről - látszólag messze tévedtem. tudva, hogy a munkáskultúra gazdag tartalma nem cserélhető fel a munkásművelődéssel, tudva, hogy ez utóbbi mennyi problémával küzd, - mégis azt hangsúlyoznám: csak látszólag tértem el a tárgytól. mert ha a kultúra kérdéseit valóban marxista módon kötjük össze a munkásosztály történelmi hivatásával, társadalmi vezető szerepével, akkor abból szükségképpen következik, hogy a munkásművelődés legfontosabb tartalmi problémáiról, a fiatalság, a rendkívül nagy életmódváltozáson áteső parasztság - egész társadalmunk - művelődési helyzetéről, fejlődéséről is beszélünk. akkor a minden emberi érték elsajátításán alapuló új, szocialista kulturáról, annak jelenéről és jövőjéről szólnunk.

tisztelt országgyűlés!

egy felszólalás, amelynek bevallott célja, hogy támogasson egy törvényjavaslatot, az indoklás hevében könnyen egyoldalúvá válhat. csak a törvénytervezet alátámasztása volt szándékomban, de nem szeretném, ha ez azzal a látszattal járna, mintha el kívánnám hallgatni azokat a nehézségeket, szemléletit, anyagi, szervezeti problémákat, amelyekkel - mint minden más terület - a közművelődés is küszködik. ellenkezőleg, az a

/ folyt. köv./

11.30/ju

- 27 -

A2²⁵
BP

bkk 3. / győri ... 13. folyt./-ju

meggyőződése, hogy ha az előttünk fekvő tervezetet a törvény rangjára emeljük, nemcsak eredményeket rögzítünk, nem csak feladatokat jelölünk, de ezzel együtt jelentős támogatást is nyújtunk az e téren előttünk álló nehézségek leküzdéséhez. nem mintha a javaslat törvényerőre emelése automatikusan együttjárna az anyagi-szervezeti feltételek azonnali megjavításával. hanem mert erőteljesen hozzájárul annak társadalmi felismeréséhez, hogy a közművelődés: a közösség művelődése és ezért közügy. ha - joggal - a közművelődés sokoldalú tartalmáról szövegtünk, abból az is következik, hogy nincs az életnek olyan szektora, oldala, amelynek ne volna közművelődési vonatkozása. a közművelődés a kulturális életnek az a része, amely a politikai, a gazdasági, a társadalmi élettel közvetlen összefüggésben alkot egységes egészet. közművelődésünkben - ha a szűkebb értelemben vett közművelődési bázisnak megkülönböztetett szerepe is van - minden tömegszervezetnek - különösen a szakszervezetnek és a kisközségnek - az állami, tanácsai apparátus egészének, a tudománynak, az oktatásnak, a művészeti életnek, a tömegközlelési fórumoknak nélkülözhetetlen szerepe, része van. és szerepe van nem utolsósorban a pártnak. a központi bizottság határozata többek közt azért hangsúlyozta, hogy a kulturális nevelő munkának a pártmunka szerves részévé kell válnia.

a közművelődés ügyének előmozdítását, még gyorsabb fejlődését magukénak kell érezzék a társadalmi és főleg a gazdasági élet vezetői, bármilyen beosztásban dolgozzanak is. s ahogyan erről eddig is áldozatosan tett tanúságot: érezze még inkább magáénak az a szocialista értelmiség, amely a dolgozó nép részeként járul hozzá a szocializmus építéséhez. mindenképp

/ folyt. köv./

11.37/ju

- 28 -

bkk. 3. / győri... 14. folyt./rj

a pedagógusok, a hivatásos és nem hivatásos népművelők, a művelődésügy közvetlen szervezői és irányítói. csatlakozzanak hozzájuk még nagyobb számban a műszaki, az agrár, a közgazdász, az orvos, a jogász értelmiség újabb rétegei. az igazi értelmiségi mindig belső hivatottságának, ezért kötelességének tudta, érezte, hogy megossza másokkal, népével mindazt a szellemi értéket, amelynek birtokában van. járjon élen ebben a fiatal értelmiségi, kapcsolódjon ebbe a munkába a diákság, amelynek a szocialista társadalomban megszerzett művelődésére, lelkesedésére, kezdeményező erejére joggal számíthat az a közművelődési munka, amelynek eredményeit a jövő, egyben a fiatalság jövője hozza meg.

s ha a sokszínű, mégis egységes közösségi művelődés, az egész közösség ügye: ez annyit is jelent, hogy fejlesztésén sokaknak és mégis egységes szellemben, egymással összefogva kell munkálkodniok. az osztálytársadalmi és a legkülönbözőbb részérdekeknek a gazdasági élet mellett a közművelődés az egyik legpróbáltatóbb terepe. hiszen fő törekvésünk kell legyen a közös erőfeszítéssel létrehozott, közös fenntartással működő, és a komplex rendeltetésű intézmények, létesítmények gyarapítása, mind teljesebb kihasználása.

szocialista látókörre, erkölcsi tudatosságra van szükség,

hogy ez az összefogás világos munkamegosztáson, a kötelességeknek és a jogoknak a közös érdeket szem előtt tartó egyeztetésén alapuljon. a közművelődésnek sok olyan tartalmi, módszertani feladata van, amelyek nem pénzigényesek, s amelyeket a közös eszmélkedés oldhat meg. a meglévő kulturális munkájának megjavítása legalább olyan feladat, mint egy-egy új kulturális felépítés. de az összefogás, a közös cselekvés javíthatja leghatékonyabban a feltételeket is: csak ez képes legyőzni a

/folyt.köv./

11.25 rj

-29 -

1230
BP

parlament

bkk. 3. / győri... 15. folyt./rj

szektor-érdekek szűkkörűségét, csak ez tudja kiiktatni a párhuzamosságokat, biztosítani a rendelkezésre álló anyagi és szellemi erőket olyannyira kívánatos összpontosítását.

tisztelt országgyűlés!

a közművelődési törvényjavaslat vitatása és megszavazása nagy felelősséggel jár. olyan kérdéstről van szó, ami - közvetlenül vagy közvetetten, de szorosán összefügg társadalmunk szocialista jellegével, egyben történelmi versenyével és győzelmével. olyan törvényről van szó, amely népünk kulturális felemelkedésének, kulturateremtő erőinek kibontakoztatását rögzíti és előbbre viszi, s amely egyszersmind elvileg juttatja kifejezésre, hogy az emberi fejlődés lehetőségeinek melyik útját választottuk. ezek nem nagy szavak, mert népünk munkájának eddigi eredményei, a szocializmus, a haladás erőinek világszerte, évtizedről-évtizedre érzékelhető térhódításai adják e szavak tényleges fedezetét.

tudom, hogy e törvény megszavazásával maradéktalan megvalósításának nem kis gondját is vállaljuk. nyugodtan állíthatom, ennek is megvan a fedezete. s van egy tényező - nem az illúziók - hanem a tudás, a meggyőződés, a hit, ami eddig is reális segítőnk volt. munkásosztályunk, parasztságunk, értelmiségünk, egész népünk hite, meggyőződése abban, hogy a szocialista társadalom nemcsak a tegnaptól a mába, de a mából a holnapba is biztosan vezet.

mindezek alapján a magyar szocialista munkáspárt központi bizottsága nevében a benyújtott törvénytervezetet elfogadom és a tisztelt országgyűlésnek elfogadásra javaslom. /mti/

--

11.30 rj

-30 -

12³²
88

parlament

bkk 2. megkezdődött az országgyűlés őszi ülészsaka

t dg-gy-ró-km/gg-tm-gk-ju zs 1976. október 14.

csütörtökön délelőtt 11 órakor a parlamentben megkezdődött az országgyűlés őszi ülészsaka. a legfelsőbb államhatalmi testület ülésén részt vett kádár jános, az mszmp központi bizottságának első titkára, lázár györgy, a minisztertanács elnöke, továbbá aczél györgy, apró antal, biszku béla, fock jeno, gáspár sándor, huszár istván, németh károly és sarlós istván, az mszmp politikai bizottságának tagjai. részt vettek a tanácskozáson az mszmp központi bizottságának titkárai, a kormány tagjai. a diplomáciai páholyokban helyet foglalt a budapesten akkreditált diplomáciai képviselők számos vezetője.

apró antalnak, az országgyűlés elnökének megnyitó szavai után a megemlékezés percei következtek. a legutóbbi ülészsak óta elhunyt radics győzőné, a nógrád megyei 5.sz. választókerület országgyűlési képviselője, a szécsényi mikszáth kálmán általános iskola igazgatója. alig egy éve lett tagja - szécsény választóinak bizalmából - az országgyűlésnek, ahol a kulturális bizottságban is tevékenykedett. közéleti tevékenysége azonban több mint két évtizedre nyult vissza. radics győzőné érdemeit az országgyűlés jegyzőkönyvben örököztette meg, emlékének néma felállással adózott.

az országgyűlés elnöke ezután bejelentette, hogy az elnöki tanács a legutóbbi ülészsak óta alkotott törvényerejű rendeleteiről szóló jelentését - az alkotmány rendelkezéseinek megfelelően - az országgyűlésnek bemutatta. a jelentést a képviselők tudomásul vették.

a minisztertanács megbízásából pozsgay imre kulturális miniszter benyújtotta az országgyűlésnek a közművelődésről szóló, dr. korom Mihály igazságügyminiszter pedig a tanács-tagok választásáról szóló törvényjavaslatot.

/ folyt. köv./

11.02/ju

-31-

12³⁵
88

parlament

bkk 2. / megkezdődött ... 1. folyt./-ju

az országgyűlés ezt követően elfogadta az ülészak tárgysorozatát:

- 1./ a közművelődésről szóló törvényjavaslat tárgyalása;
- 2./ a tanácsstagok választásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása;
- 3./ a nehézipari miniszter beszámolója a nehézipari minisztérium által irányított központi fejlesztési programok végrehajtásának jelenlegi helyzetéről és az 1976-80. évek közötti szakasz fejlesztési célkitűzéseiről.

a napirendnek megfelelően ezután pozsgay imre kulturális miniszter emelkedett szólásra.

/folyt.köv./

-32-

12³⁵
Bp

parlament

bkk 2. / megkezdődött ... 2. folyt./-ju

pozsgay imre
-----
expozéját mai bkk 1-es kiadásunkon közöltük. a beszéd embargóját a következő javításokkal és pótlással feloldjuk:

az 1. folytatás első bekezdésének 3. sorában a szöveg helyesen:

„... utján is szabályozni. a xix. és a ...,,
-----

a 2. folytatás 1. bekezdésének 4. sorában a szöveg helyesen:

„... hatását a közművelődési tevékenységre. ezzel...,,
-----

a 8. folytatás 1. bekezdésének első sorában a szöveg helyesen :

„... a törvényjavaslat egésze annak kellene...,,
-----

a 11. folytatás 2. bekezdésének 3. sorában a szöveg helyesen:

„... meggyőző képet kaptunk eredményeinkről, a fejlődésünket...,,
-----

a 11. folytatás harmadik bekezdése a következőképpen fejeződik be: ... alkalmazni mai problémák megoldására,, /a bekezdés további része törölendő./

a 12. folytatás második bekezdésének alulról számított 4. sorában a szöveg helyesen: „... elérte ez a politika, hogy ...,,

a 12. folytatás 3. bekezdésének alulról számított második sorában a szöveg helyesen:

„... ne lehessen takargatni a hibákat, ne lehessen...,,
-----

a 13. folytatás alulról számított harmadik sorában a szöveg helyesen: „... vívmányainak, köztük kulturális vívmányainak relativizálásához...,,

/ folyt. köv./

12.35/ju

- 33 -

13⁰⁰
Bp

parlament

bkk 2. / megkezdődött ... 3. folyt./-rj

kérjük, hogy a kiadott beszéd végehez /13. folyt.: ,,...bennünket a türelmetlenség...,,/ pótlólag a következő szöveget használják föl:

amikor türelemről beszélünk, nem türesre buzdítunk. nem beletörődésre, nem a hibák jóváhagyására készítetünk. csak a természetlen türelmetlenség ellen szólunk, a felzudulók ellen beszélünk, akik az eleven, mindennapi gondjaikkal küzdő embereket zavaró körülményeknek tekintik a nagy tervek megvalósításában.

a miniszter ezután az elismerés, tisztelet hangján szólt a közművelődésnek elkötelezett, munkájukat emberségesen, hozzáértően, jól végző hivatásos népművelőkről. azokról, akik gyakran nagyon rossz környezeti feltételek és nehéz személyes körülmények között végzik munkájukat. akik nélkül, bármennyire egyetemes üggyé válik is a művelődés, nincs kulturális élet hazánkban, akiknek adósa vagyunk a nagyobb, megérdemelt megbecsüléssel, anyagi helyzetük javításával, jobb képzési és továbbképzési feltételek megteremtésével. ezeket az adóságokat a közművelődési törvény elfogadása után teljesítőképességünk arányában el kell kezdeni törleszteni.

tisztelt országgyűlés!

a minisztertanács nevében azzal a meggyőződéssel terjesztem a törvényhozók elé a közművelődési törvényről szóló javaslatot, hogy elfogadása után sikeresen folytatódik az a munka, amely az 1974-es közművelődési határozattal elkezdődött. a népszuverenitást megtestesítő országgyűlés tekintélyével nagy támogatást adhat ennek az ügynek, a képviselők pedig választókerületi tevékenységük egyik szép oldalának tekinthetik a művelődés helyi gondjainak megoldásában való részvételt.

most, hogy teljesítettem megtisztelő feladatomat, engedjenek meg egy személyes észrevételt. arról beszéltem, hogy a magyar művelődéstörténet utja szükségszerűen vezetett ennek a törvényjavaslatnak a benyújtásához. ebben azonban véletlen, hogy néhány hónapja kapott tisztségem alapján én állhattam önök elé ezzel a javaslattal. de ez a helyzet sem felejtetheti el velem, hogy a törvénytervezet előkészítésében az érdem az általam és mindannyiunk által nagyra becsült elődömé, az országos közművelődési tanács jelenlegi elnökéé, akivel jó együttműködésben munkatársakként törekszünk majd teljesíteni a művelődésügyben ránk háruló feladatokat.

/folyt.köv./

12.35 rj

-34-

13¹⁵
Bp

parlament

bkk. 2. /megkezdődött... 4. folyt./rj

tisztelt országgyűlés!

azt tartják, hogy egy nemzet süllyedésének jele, ha tagjai semmibe veszik a törvényeket. nagy irónk szavai szerint mi „emelkedő nemzet, vagyunk. akkor pedig önbecsülésünkhöz hozzá tartozik közakarattal hozott törvényeink tisztelete azzal mindek előtt, hogy következetesen végrehajtuk azokat. ezért, amikor ismételen arra kérem a kormány nevében a tisztelt országgyűlést, hogy fogadja el javaslatunkat, egyszersmind azt kérem a képviselőktől, hogy a törvény végrehajtásának támogatásával ébresszenek tiszteletet az állampolgároknak az itt megfogalmazott célok iránt.

salamon hugóné

----- / komárom megye 3. vk., tatabánya/, a komárom megyei pártbizottság titkára - az országgyűlés kulturális, valamint jogi, igazgatási és igazságügyi bizottsága megbízásából - elfogadásra ajánlotta a közművelődésről szóló törvényjavaslatot, továbbá a bizottságok együttes ülésén elfogadott, s a képviselőkhez írásban eljuttatott több módosító javaslatot.

a törvénytervezet előterjesztését rendkívül gyümölcsöző, széleskörű társadalmi vita előzte meg - mondotta.- több ezer választópolgár, munkások, szövetkezeti parasztok, értelmiségiek gazdag élettapasztalata formálta e fontos törvényjavaslatot. népünk művelődésének ügyét magukénak érezve felelősségteljesen, számos javaslattal saját munkahelyük véleményének ismeretében szólaltak fel. a hazafias népfront által szervezett vitákon 2.500 hasznos véleményt rögzítettek, s a javaslatokat a törvényelőkészítő bizottság hasznosította. e társadalmi méretű munkában szembetűnő volt a résztvevők egyetértése a törvénytervezetben megfogalmazott célokkal és alapelvekkel. ez az eredményes végrehajtás fontos feltétele.

a bizottsági és a lakossági viták azt a véleményt tükrözték, hogy a közművelődési törvénytervezet teljes összhangban áll az mszmp központi bizottságának 1974-es művelődéspolitikai határozatával, s annak valóra váltását a törvény eszközeivel is jól szolgálhatja.

/ folyt. köv./

12.45/ju

- 35 -

1980
Bp

p a r l a m e n t

bkk 2. / megkezdődött ... 5. folyt./-ju

a vitákban nagy hangsúlyt kapott az a tény, hogy közművelődésünk három évtizedes fejlődését alapvetően elősegítette, gazdagította a hazánkban végbement társadalmi, gazdasági előrehaladás, a tudományos-technikai forradalom, amelynek nagyszerű eredményeivel nap mint nap találkozunk. e tervezet épít az elmúlt harminc esztendőben elért eredményeinkre, népünk évszázadokon át vívott harcaira, nemzeti kulturánkra, forradalmi munkásmozgalmunk értékes hagyományaira. tükrözi az összhangot a pártunk programnyilatkozatában rögzített célokkal, amikor a jelent és jövőt is alakító, alkotó ember személyiségének sokoldalú fejlesztésére, formálására vonatkozóan szab meg feladatokat.

a törvénytervezet a közművelődést átfogó módon értelmezi; az alapműveltség megszerzésére, a politikai műveltség gyarapítására, a közéletben való részvételre, a szabadidő kulturált eltöltésére ösztönöz, s kifejezi, azt az igényt, hogy az élet minden területén az izlésben, az életformában, szokásainkban tovább gyarapodjanak a szocialista vonások.

a képviselők saját választókerületük tapasztalataival támasztották alá az utóbbi esztendők fejlődését. a dolgozók általános iskoláiban 1970-ben több mint 23.000-en, tavaly több mint 43.000-en tanultak. a dolgozók középiskoláiban 1970-ben 56.000-en, míg az elmúlt esztendőben háromszor ennyien képeztek tovább magukat. e kedvező tendencia azonban arra is figyelmeztet, hogy az általános iskolai diákok egy része évről-évre nem végzi el tanulmányait. a bizottsági vita - egyetértve az oktatási minisztérium törekvéseivel - részvevői ezért szorgalmazták a tankötelezettségi törvény maradéktalan végrehajtását. egyöntetű vélemény, hogy népünk közműveltsége nagyrészt az általános iskolán múlik. ezért is kell mindent elkövetni annak érdekében, hogy a személyiségformálás legfogékonyabb szakaszában, a 6-14 esztendőskorban a családok, a szülők is nagyobb felelősséget érezzenek a törvény szellemének és betűinek megtartásáért.

/ folyt. köv./

12.55/-ju

- 36 -

1545

Bp

p a r l a m e n t

bkk 2. / megkezdődött ... 6. folyt./-ju

salamon hugóné a törvénytervezetnek a családok szerepét és felelősségét hangsúlyozó paragrafusával kapcsolatban kiemelte: a szülők megtisztelő társadalmi kötelessége a gyermekek olyan szellemű nevelése, hogy belső igénnyé válják a rendszeres művelődés, a kulturált közösségi magatartás.

a tervezet hangsúlyozottan szól a munkásművelődés fontos szerepéről, a bejáró dolgozókkal való fokozottabb törődésről. hangot kapott az előzetes vitában, hogy szocialista brigádjaink a magas szakmai műveltség hordozói, s erre további tevékenységünkben is alapozni kell. a különböző munkahelyek egyre inkább kötelességüknek érzik dolgozók művelődésének segítését, ösztönzését. mind több továbbképző központ, intézmény létesül. népgazdaságunk közelebbi és távolabbi céljaival összhangban napjainkban annyi felnőtt tanuló és képezi magát, amennyit 3-4 esztendővel ezelőtt remélni sem mertünk. gyarapodik az érettségizett szakmunkások száma, növekszik az egyetemek, esti- és levelező tagozatán tanuló fizikai dolgozók aránya. egyre magasabb azoknak a száma, akik önképzéssel fejlesztik meglevő ismereteiket, akiknek belső igényükké vált a művelődés, a jobbra, a korszerűbbre való törekvés.

a közművelődés munkásai mind körültekintőbben segítik a szocialista brigádok kulturális vállalásait, bár e tekintetben előfordul még formalitás, nem tudatosan szervezett és előkészített kulturális program, ami az érdeklődés felkelése ellen hat. elismerésre méltóak a különböző nemzetiségekhez tartozó magyar állampolgárok művelődésének, anyanyelvi és nemzetiségi kulturájuk ápolásának elért újabb és újabb eredményeik.

a képviselő arról is beszámolt: egyértelmű álláspont alakult ki arról, hogy a meglevő tárgyi feltételek, jobb, összehangoltabb felhasználásával is tovább enyhíthetők gondjaink. a törvény maradéktalan végrehajtása megköveteli a lakosság alapos tájékoztatását, hogy mindenki értse az abban foglalt feladatokat, és saját területén mindent megtegyen azok sikeres teljesítéséért.

/ folyt. köv./

13.05/ju

- 37 -

1550
Bp

bkk 2. / megkezdődött ... 7. folyt./-rj

somogyi józsef /bp. 50. vk./, a magyar képzőművészeti főiskola

rektora rámutatott: a törvényjavaslatban megszabott szép célok eléréséhez az szükséges, hogy népünk ismerje multját, értse és becsülje annak nemes hagyományait, vállalja-szolgálja a jelent, és ebben a nagy folyamatban olyan új alapokat teremtsen, amelyekre később újabb hagyományokat építhetünk.

a törvényjavaslat távlati lehetőségeit tekintve nagy eredményeket ígér maradéktalan végrehajtása a teljesebb emberi élet megvalósítására ad lehetőséget. mindannyiunknak nagy figyelmet kell tehát fordítanunk a végrehajtás következetes, töretlen folyamatos-ságára, s arra, hogy a rossz izlés, vagy bürokratikus szemlélet ne válhasson a jó törekvések gátjává.

a közművelődés normái egyre inkább áthatják egész társadalmunkat, s bizonyos, hogy ezek a köznevelés, a közművelés terén egyaránt a szellemi élet kiteljesedését hozzák magukkal. bár kétségbevonhatatlan eredményeket mutathatunk fel a közizlés formálásában, az általános fejlődéssel egyidőben találkozni még a nagy közösség nevelődését, művelődését rossz irányban befolyásoló, izlésfertőző jelenségekkel - hívta fel a figyelmet, majd rámutatott: rendkívül fontos, hogy a kisebb és nagyobb közösségek művelődési lehetőségeit megteremtő, kulturálódási szokásait kialakító embereket a közművelés ügyét jó irányba előmozdító bölcsességgel, szakértelemmel vértessük fel.

tarjányi béláné

----- /pest m. 17. vk./ pedagógus arról szólt, hogy pest megyében az elmúlt öt éves tervben több közművelődési intézmény épült, mint az azt megelőző tíz évben összesen. mégis gondot okoz, hogy ebben a nagyrészt munkáslakta megyében 32, rosszul felszerelt, szinte használhatatlan művelődési ház van. nehezíti a közművelődési elképzelések végrehajtását, hogy rendkívül nagy a népművelők és könyvtárosok fluktuációja.

pest megye gazdag művészeti értékekben, történelmi emlékekben, népművészeti és munkásmozgalmi hagyományokban. ezekre építve az utóbbi években pezsgő kulturális élet bontakozott ki. szentendre nemcsak a megye, hanem az ország képzőművészeti életében is rangos helyet tölt be. vácotton, nagymaroson és zebegényben is számos zenei és képzőművészeti szakkör, munkáskórus működik. a gödi fészek és dél-pest megye történetének munkás- és földmunkás hagyományai is élően szolgálják a közművelődést.

/ folyt. köv./

13.45/-ju

- 38 -

1555

Bp

bkk 2. / megkezdődött ... 8. folyt./-ju

a képviselő kiemelte: nagy jelentőségű a közművelődési törvénynek az az előírása, amely lehetőséget ad arra, hogy a társadalmi szervezetek, vállalatok és szövetkezetek saját anyagi eszközökkel hozzájáruljanak a kultúra fejlesztéséhez. pest megye kezdeményezően élt már eddig is ezekkel a lehetőségekkel, s a váci, a ceglédi, a ráckevei járás valamennyi művelődési háza közös fenntartásban működik. a megyében csaknem hetven intézmény kap társadalmi támogatást. a megyében az v. öt éves terv időszakában általánossá akarják tenni a közművelődési intézmények közös fenntartását. szép példaként említette, hogy a ráckevei járás területén működő téeszek 32 millió forintos felajánlást tettek azért, hogy ráckeveén megépüljön az új járási művelődési ház, még az ötödik öt éves tervben.

szóvá tette, hogy a téeszekben dolgozó nők nem a kívánt mértékben vesznek részt továbbképzésben, szakképzésben. szakmai képzésük megoldatlansága érezteti hatását a jövedelmekben és az előrejutásban. olyan központi koncepcióra lenne szükség, amely ösztönzést adna a nőknek a szakképzettség megszerzésére.

usza gyula /heves m. 6. vk./, kisköre, a magyar partizán

szövetség főtitkára kiemelte: a törvénytervezet szelleméből a többi között az is következik, hogy a jövőben nagyobb gondot kell fordítani egész népünk és főképpen az ifjúság hazafias és internacionalista nevelésére. a törvényjavaslatban van erre utalás, de fontos lenne e gondolat határozottabb megfogalmazása. annak nyomatékos hangsúlyozása, hogy a magyar népköztársaság ösztönzi és támogatja a szocialista hazafiság erősítését segítő kulturális értékek, népi, nemzeti hagyományok ápolását és terjesztését. multunk haladó hagyományainak megismertetése nélkül ugyanis nem lehet szocialista hazafiságra nevelni. a hazafiságot pedig az internacionalizmusra való nevelés is feltételezi.

/ folyt. köv./

13.50/ju

- 39 -

1555

Bp

p a r l a m e n t

bkk 2. / megkezdődött ... 9. folyt./-rj

a képviselő ezután arra hívta föl a figyelmet, hogy erősíteni kell a közoktatási és közművelődési intézmények kapcsolatát; több jó könyvet kell kiadnunk, többek között történelmünk nagyjairól, a magyar antifasiszta ellenállásról is, hogy jó példákat állítsunk ifjúságunk elé. javítani lehetne a kiadók és könyvtárak munkájának összhangját is. a törvényjavaslat lényegében szól ezekről a feladatokról. nem szól azonban egy szintén nagyon fontos dologról: a tömegszórakoztatás javításának feladatáról. kétségtelen: nehéz ezt törvényben megfogalmazni, de szükséges, mert ismertek a gondok. fontos tehát, hogy a szórakoztatás intézményei kötelesek legyenek gondoskodni az igényes szórakozás feltételeiről, a műsorok minőségének javításáról és rendszeres ellenőrzéséről. a szórakoztató tevékenység nem sértheti a közízlést, az alapvető szocialista eszményeket és a nemzeti értékeket.

helyes volna, ha az illetékes minisztériumok közös rendelkezései lehetővé tennék a nevelési központok, a komplex intézmények számának növelését. szükség volna olyan rendelkezésre is, amely elősegítené, hogy a tanácsok, a különböző üzemek, szövetkezetek művelődésre szánt pénzük egy részét együttesen használják föl.

x x x

a szerkesztőségek figyelmébe!

mai kk 1. / pozsgay expozé/ számu hirünk 9. folytatása 2. bekezdése 8. sorában kezdődő mondat helyesen a következő:

... továbbra is nagy figyelmet kell fordítanunk a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok kulturális ellátására. / a közbeeső szövegrész tehát törlendő/

x x x

a bkk 2. / megkezdődött .../ számu hir első oldal 2. bekezdése 4. sorában a választókerület helyett választókerület

irand.ó.

x x x

/ folyt. köv./

15.15/ju

- 40 -

16⁰⁰
b
p

p a r l a m e n t

bkk. 2. /megkezdődött.... 10. folyt./rj

a szerkesztőségek figyelmébe!

javítások a győri-beszédre :

az 1. bekezdés 1. sora helyesen így kezdődik:

v o l t a k értékes kezdeményezések....

az 1. oldal 1. bekezdés 6. sorában a szöveg helyesen:

a l k o t m á n y u n k a k ö z művelődésről leszögezte...

az 1. oldal 2. bekezdés 5. sorában a szöveg helyesen:

...történeti f o l y a m a t a elválaszthatatlan...

az 1. oldalon a második bekezdés utolsóelőtti sorában a szöveg helyesen:

...hosszútávu n e m z e t i programjának...

az 1. folytatás utolsó bekezdésének alulról számított 5. sorában a szöveg helyesen:

... a lealacsonyító b r u t a l i t á s és pornográfia...

a 3. folytatás 1. bekezdésének alulról számított 4. és 3. sorában az idézet helyesen:

...,, a szellem napvilága ragyog minden ház ablakán,,; ...

a 3. folytatás utolsó bekezdésének 2. sorától a szöveg helyesen:

...öröksei vagyunk azoknak a ragyogó oktatási-kulturális- és művelődéspolitikai határozatoknak és intézkedéseknek, amelyeket a tanácskormány hozott, s amelyek méltán ragadták magukkal a magyar értelmiség legjobbjait is. öröksei vagyunk annak a kulturális nevelőmunkának...,,

/folyt.köv/

16.00 rj

-41 -

kv 16.35

parlament

bkk. 2. /megkezdődött... 11. folyt./rj

a 4. folytatás 2. bekezdésének 1. sorában a szöveg helyesen:

..hiba v o l n a a törvény meghozatalánál...

a 4. folytatás 2. bekezdés 4.-5. sorában a szöveg:

...monopóliumának felszámolása . gyökeresen átalakítottuk...

az 5. folytatás 1. bekezdésének utolsó sorában a szöveg :

...ezekre v e z e t h e t ő vissza...

az 5. folytatás 2. bekezdés 11. sorában a szöveg helyesen:

...vetett fel. hogyan é l j ü n k az új lakásban...

az 5. folytatás 2. bekezdés 13. sorában a szöveg helyesen:

..hogyan függ össze a kulturális javak ,,f o g y a s z t á s á val,,,
hogyan használjuk ki tartalmasan a szabad időt ....

az 5. folytatás utolsó bekezdésének 2-3. sorában a szöveg:

...az üzemekben, a m u n k a h e l y e k e n és lakótelepeken...

a 8. folytatás 2. sorában a szöveg helyesen:

...nélkülözhetetlen f e l t é t e l e a tudati...

a 8. folytatás első megszólítás alatti bekezdésének 9. sorában
a szöveg helyesen:

...az elmondottak alapján m e g g y ő z ő d é s e m , hogy ezt a ...

a 9. folytatás első sorában a szöveg:

...a munkásművelődés ü g y e szorosán vett...

a 9. folytatás 15-16. sorában a szöveg helyesen:

...elsősorban a m u n k á h o z kapcsolódó közösség...

/folyt.köv./

16.05 rj

16.35

parlament

bkk. 2. /megkezdődött... 12. folyt./rj

a 10. folytatás 6. sorában a szöveg:

...általánossá váljanak a z o k a vonások...

a 11. folytatás utolsó bekezdésének alulról számított negyedik
sorától a szöveg helyesen:

,,... szocialista országokba. a békés egymás mellett élés...,,

tehát a zárójeles mondat k i m a r a d!

a 15. folytatás 1-2. sorában a szöveg:

...kiiktatni a p á r h u z a m o s s á g o k a t , biztosítani...

a 15. folytatás megszólítás alatti bekezdésének első sorában a
szöveg:

...törvényjavaslat m e g v i t a t á s a és megszavazása...

ezekkel a javításokkal a beszéd e m b a r g ó j á t

f e l o l d j u k !

x x x

szurgyi istvänné

----- /szolnok 3.vk./ a rákóczi falvi ál-
talános iskola igazgatója felhívta a figyelmet arra, hogy
sokszor korszerűtlen, rosszabb tárgyi feltételek között
is lehet tartalmas közművelődési tevékenységet végezni, ha
a munkát hozzáértő, megfelelően felkészült szakemberek irá-
nyítják. szolnok megyében sem kifogástalanok a feltételek,
de úgy tűnik, nagyobb gond, hogy a hivatásos népművelőknek
alig a fele rendelkezik a szükséges szakmai-politikai ké-
pesítéssel. a helyzetet súlyosítja, hogy nagy a fluktuáció.
a szakképzett népművelők egy részét a tanácsi intézményekből
elvonják a magasabb fizetést biztosító üzemek, termelőszövet-
kezetek. ez természetesen nem minősíthető egyértelműen egész-
ségtelen folyamatnak, de mint jelenség, figyelmet érdemel

/folyt.köv./

16.10 rj

16.21

bkk. 2. / megkezdődött ... 13. folyt./rj

az utóbbi években a megyében erőfeszítéseket tettek a szakképzett népművelők arányának növelésére. a debreceni tanítóképző főiskola népművelő-könyvtáros szakának kihelyezett tagozata működik szolnokon. a jászberényi tanítóképző főiskolán is létrejött a közművelődési tanszék és a megye három középiskolájában - kísérletképpen-bevezették az alapfoku népművelőképzést. a községi általános iskolák egy részében két igazgatóhelyettes működik: egyiküknek iskola és a közművelődési intézmények munkájának összehangolása is feladatai közé tartozik.

a képviselő javasolta a közművelődésben dolgozók továbbképzési rendszerének korszerűsítését. szorgalmazta, hogy az egyetemi oktatásban tegyék általánossá a diplomások közművelődési feladatokra való felkészítését is. mert - mint mondta - a közművelődéspolitikai feladatok eredményes megoldásához nemcsak a pedagógusok, az értelmiség egyes rétegeinek, hanem az értelmiség egészének aktivitása szükséges.

petrovics emil /budapest, 16. vk./ zeneszerző, a liszt

ferenc zeneművészeti főiskola tanára elmondta: az elmúlt 30 évben sikerült felkelteni a társadalom legszélesebb rétegeinek érdeklődését a művelődés különböző ágazatai és lehetőségei iránt. ebben a folyamatban szinte felbecsülhetetlen szerepe volt a televíziónak. mégis: a közművelődésben való cselekvő részvétel tagadja a pusztán passzív, fotelben ülő, gyakran bóbiskoló szemléletet. ezért nélkülözhetetlenek a kulturális létesítmények. az építésük, felújításuk, megóvásuk terén mutatkozó lemaradás, késlekedés azonban újabb gondok és nehézségek forrása lesz. a magyar állami operaház rekonstrukciója például évek óta várat magára, pedig minél későbbre toródik, annál drágább lesz és - annál hosszabb időre kell az operát bezárni. a majdnem két teljes társulat ezalatt az érkel színházban fog játszani, és kiszorítja onnan - joggal és természetesen - a hangversenyeket. nincs korszerű és megfelelő befogadóképességű hangversenyteremünk. a zeneakadémia nagyterme nem bírja már a további terhelést; a közeljövőben - remélhetően - elkészülő vigadó csak 500 személyes kamarateremmel enyhít majd úgy-ahogy a nehézségeken.

a szombathelyi hangversenyterem, a zeneiskola, a kecskeméti kodály intézet, a művelődési központ, a technika háza, a győri új színház és a műszaki egyetem, a debreceni új zeneművészeti főiskola megvalósítása láttán arra gondol az ember: bárcsak budapestet is fel lehetne emelni már a vidék színvonalára - mondotta petrovics emil.

/folyt.köv./

16.20 rj

bkk 2. / megkezdődött ... 14. folyt./-ju

gulyás emilné dr.

szabolcs megye 20.vk./ a hazafias népfront megyei bizottságának titkára hangsúlyozta: szabolcs-szatmár lakosságának többsége is élt a szocialista kultúra teremtette lehetőségekkel; ma már a lakosság 45 százaléka rendelkezik 8 általános iskolai végzettséggel, a gyorsan fejlődő, korszerűsödő, új ipari üzemekben dolgozó munkások 60 százaléka végezte el az általános iskolát, s 46 százaléka szakmunkás. jelentősen gyarapodott a termelőszövetkezeti parasztság műveltsége is. számottevő eredmények ezek, hiszen a megyében 1938-ban még 75 ezer analfabéta volt, s a többiek jelentős része is éppen csak a nevet tudta leírni.

a műveltségi színvonal emelkedése a termelési eredményekben is megmutatkozik - ha nem is lehet mindig kilókban, mázsákban kifejezni.

szóvá tette a képviselő, hogy az egyes területek, társadalmi rétegek, a falu és a város közötti műveltségbeli különbségekben szerepet játszik az is: a rendelkezésre álló lehetőségeket még nem mindenütt aknázzák ki megfelelően. gondot okoz a megyében, hogy az általános iskoláskorú gyermekek csaknem 20 százaléka nem végzi el tanköteles korban az általános iskolát. probléma az is, hogy a mezőgazdaságban dolgozók nem eléggé érdekeltek az általános iskola elvégzésében, a szakmunkásbizonyítvány megszerzésében: a szakmunkás gyakran ugyanannyi - esetenként még kevesebb - anyagi jutásban részesül, mint a képzettséggel nem rendelkező. sok helyütt megoldatlan a nők képzése. megoldásra váró feladat az is, hogy a közművelődésre szánt pénzek ne folyjanak szét, a kulturális alapot valóban kulturális célokra használják mindenhol.

/ folyt. köv./

16.25/ju

parlament

bkk 2. / megkezdődött ... 15. folyt./-ju

dr. guba sándor

----- / somogy, 3. vk./, a kaposvári mezőgazdasági főiskola főigazgatója somogy megyei tapasztalatok tükrében világított rá a falusi közművelődés területén jelentkező igényekre.

- igaz ugyan, hogy a települési központok művelődési bázisaiban nagyon színvonalas rendezvényeket lehet tartani mégsem szabad lemondani a kisebb településeken folytatott kulturális munkáról. bár számolni kell azzal, hogy a társadalmak mind inkább elnéptelenednek, de sem társadalmi, sem anyagi okból nem lenne helyes ennek a folyamatnak a felgyorsulása. alapvető társadalmi érdek tehát a falu, s különösen a társadalmak kulturális igényeknek kielégítése, - állapította meg.

a képviselő arról is szólt, hogy a gazdasági és kulturális központok kialakításával egyidőben javítani kell a tömegközlekedést. jelenleg ugyanis még elég körülményes a távolabb lakóknak eljutni a kulturális eseményekre. gond, hogy sok népművelő állás betöltetlen, elsősorban az anyagi megbecsülés hiánya miatt. éppen ezért üdvözölni lehet a törvényjavaslat állásfoglalását, amely a közművelődési munkában részvevő szakemberek fokozott anyagi és erkölcsi megbecsülését rögzíti. természetesen - fűzte hozzá - a közművelődési munka hatékonysága nagyban függ a főhatóság irányításától, a módszertani kérdésekben nyújtott segítségtől is.

/ folyt. köv./

16.35/ju

- 46 -

bb 28. 30 országban fűszereznek magyar paprikával - örlik az idei termést kalocsán

vid kz bh -cz

1976. október 14

megkezdte az idei termésű fűszerpaprika őrlését a kalocsai paprika- és konzervipari vállalat. a termőkörzetében várható 44 ezer tonnából eddig huszezer tonna őrleménynek való érkezett meg a gyárba, ahol utóérleléssel készítik elő a zuzáshoz. az idén bővítették az őrlőkapacitást, s így szinte veszteség nélkül folyamatosan tudják feldolgozni a nyersanyagot. a paprika szín- és beltartalmi értékének megfelelően válogatva kerül a hengerekbe. változik a fogyasztói ízlés: korábban a mélypiros színű paprikát kedvelték, most viszont a ,,tüzesebb,, világosabb piros a keresett.

az idén 30 ország piaca fogadja a magyar paprikát. legújabb vevője japán. az első export -szállítmányt már utba is indították./mti/

.-.

bb 29. csehszlovákiában vendégszerepel a győri filharmonikus zenekar

vid kz bh -cz

1976. október 14.

csehszlovákiai turnéra indult csütörtökön a győri filharmonikus zenekar. jancsovics Antal vezényletével pozsonyban, érsekújváron és senicán ad hangversenyt. a műsorán mozart és csajkovszkij-művek szerepelnek./mti/

.-.

bb 30. két és fél év fegyház hatósági közeg elleni erőszakért

vid kz bh -cz

1976 október 14.

kurucz lászló 34 éves többszörösen büntetett előéletű mosonmagyaróvári lakos nem tanult eddigi börtönbüntetéseiből. legújabb bűncselekményét is italos állapotban követte el. alaposan ittas volt akkor is, amikor a mosonmagyaróvári magyar utcában észrevette azt a rendőrt, aki egyszer eljárt ellene. azonnal belekötött, sértegetni kezdte, s meg is ütötte. e minősíthetetlen magatartást őrizetbe vétele után, a rendőrségen is folytatta. a győri megyei bíróság hatósági közeg elleni erőszak büntetése miatt 2 és fél évi fegyházban letöltendő szabadságvesztésre ítélte. az ítélet jogerős./mti/

.-.
- 17 -

20
Bp

bb 31. a kulturális kapcsolatok

e bh -cz

1976. október 14.

intézetben rosta endre, a kki elnöke és robert c. mudd, az amerikai egyesült államok nagykövetségének ideiglenes ügyvivője csütörtökön kézjeggyével látta el a magyar-amerikai kulturális, oktatási, tudományos és műszaki-tudományos egyezmény szövegét. az ünnepélyes aláírásra később kerül sor. jelen voltak a külügyminisztérium, a kulturális minisztérium, az oktatási minisztérium és a magyar tudományos akadémia képviselői./mti/

-. -

bb.32 . 200 munkásból alkalmazott lett - munkaerőgazdálkodásról tárgyalt a vas megyei tanács

vid/kz/a/-cz

1976. október 14.

a megye munkaerő helyzetéről és munkaerőgazdálkodásáról tárgyalt csütörtöki ülésén a vas megyei tanács. mint kiegészítésként, az utóbbi években megszűnt az elvándorlás az ország ipari központjaiba, mindenki talál megyehatáron belül munkaalkalmat. megvalósult a teljes foglalkoztatottság s a pótlólagos munkaerőforrások kimerültek. a gazdaság az intenzív szakaszba lépett.

az ülésen több egészségtelen jelenségre is felhívták a figyelmet a vállalatoknál, mint rámutattak, még a közelmúltban is emelkedett az alkalmazottak létszáma és aránya. az iparban foglalkoztatottak számának 13.6 százalékos emelkedése mellett az alkalmazotti létszám 20 százalékkal nőtt. tavaly 200 munkásállományú dolgozóból, csináltak, alkalmazottat. a fordítottjára sajnos kevés példa akad. nem sikerült érdemben megállítani a nagyarányú és szükségtelen fluktuációt és még mindig lényeges javításra vár a munkafegyelem. több vállalat engedély nélkül eltért a törvényes munkarendtől. magas az egész és törtnapi kieső munkaidő aránya. a táppénzes állomány alakulására megtett intézkedések éreztetik hatásukat de még ma sem éri el az elfogadható szintet.

/folyt.köv./
12.45/a

-18 -

bb.32./ 200 munkásból.....folyt./-a

a megye ötödik ötéves terve több ágazatban az országos átlagnál magasabb ütemű fejlődést irányoz elő, s többek között emiatt is tovább változik a megye foglalkoztatási strukturája. az iparban dolgozók aránya mérsékelten nő, eléri a 35.5 százalékot. ugyanakkor a mezőgazdaságé csökken. a szolgáltatási ágazatok növekedési aránya magasabb lesz. a 40-45 százalékos termelésemelkedés 95 százalékát a termélekenység fokozásával kell elérni. ez a vállalatoktól racionális létszámgazdálkodást követel. a rendelkezésre álló munkaerőt elsősorban a fejlődő, nagy hatékonyságu vállalatokhoz irányítják./mti/

-. -

?? 36 időjárásjelentés

bh -cz

1976. október 14.

a meteorológiai intézet jelenti csütörtök délben:

nappali felmelegedés keleten is gyengül

a skandináv-félszigeten, valamint a szovjetunió európai területének észak-keleti és középső részén az évszakhoz képest hideg az idő, helyenként hózápor is előfordul. tegnap moszkva környékén 10 fokkal alacsonyabb volt a hőmérséklet csúcspontja, mint a legutóbbi évek átlaga. nyugat-európában jobbra borult, esős az idő. az appennini- és a balkán-félszigeten, valamint közép-európában folytatódik az évszakhoz képest enyhe időjárás, helyenként zápor, zivatar keletkezik. szerdán a kárpát-medencében a hőmérséklet csúcspontja 4, -6 fokkal magasabb volt, mint az évszaknak megfelelő érték. a következő 36 órában a kárpát-medencét nedves, hűvös levegő éri el, hatására a nappali felmelegedés keleten is gyengül.

hazánkban szerdán változóan felhős volt az ég, általában 6-9 órán át sütött a nap. főként a dunántúlon esett kisebb eső, zápor. a ma reggel 7 óráig lehullott eső mennyisége általában 4 mm alatt maradt. a legmagasabb nappali hőmérséklet észak-keleten 19-22, máshol 23-26 fok között alakult. ma hajnalra 9-14 fokig hűlt le a levegő. délelőtt nyugaton erősen felhős, vagy borult volt az ég, több helyen esett az eső és a hőmérséklet 11 órakor csak 13-18 fok között volt. az ország keleti felében még kevés volt a felhő és a hőmérséklet 11 órára 19-23 fokig emelkedett.
/folyt. köv./

- 19 -

13.10

14.38

3p

bb 36. /időjárásjelentés.... folyt./ bh

budapesten szerdán a hőmérséklet napi középértéke 17.7 fok volt, 5,8 fokkal magasabb, mint a százéves átlag.

ma 12 órakor budapesten a hőmérséklet 18 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 751 mm, mérsékelten emelkedik.

várható időjárás péntek estig:

keleten is megnövekvő felhőzet, majd országszerte erősen felhős idő, ismétlődő esővel, záporral. mérsékelt napközben kissé megélénkülő változó irányú szél. a nappali felmelegedés keleten is gyengül. várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 9-14, legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken: 15-20 fok között.

távolabbi kilátások kedd reggelig:

változóan felhős idő, többfelé esővel. a hőmérséklet csökken. legalacsonyabb hajnali hőmérséklet 8-12 fok között, a legmagasabb nappali hőmérséklet 15-19 fok között. jelentős mennyiségű / legalább 5 mm/ csapadék az ország területének 70 százalékán várható.

a duna vizállása budapestnél: 156 cm./mti/

--

bb 34. magyar szerző művei a kgst-ről - négy nyelven

i sl pf ie bh -cz

1976 október 14.

a magyar közgazdaságtudomány sikere, hogy dr. kiss tiber kandidátusnak a kgst-ről, a nemzetközi munkamegosztásról írt munkái közül gyors egymásutánban három könyv orosz, négy angol, kettő japán, legújabbán pedig egy kötet olasz nyelven is megjelent. a fokozódó érdeklődés is jelzi, hogy a világ minden részén egyre behatóbban tanulmányozzák a kgst munkáját, az integrációs folyamat eredményeit./mti/

--

- 20 -

13.20 bh

1941
Bp

bb 33. energia, ember, munka - az országos műszaki muzeum kiállítása

t me s bh -cz

1976. október 14.

a muzeumi- és műemléki hónap újabb reprezentatív kiállítása nyílik meg pénteken a magyar munkásmozgalmi muzeumban: energia, ember, munka címmel az országos műszaki muzeum a természeti energiák átalakításának, hasznosításának fejlődéstörténetét mutatja be - tájékoztatta az újságírókat csütörtökön dr. szabadváry ferenc, az országos műszaki muzeum főigazgatója. elmondotta: a muzeum időszaki kiállításai ismertetik a tudomány és technika egy-egy ágának fejlődését, társadalmi vonatkozásait. a kiállítások iránt nagy az érdeklődés: az ember és műszerei című tárlatot például százezren tekintették meg. a budavári palota a-épületének márványcsarnokában mintegy 150 munkaeszköz,

kezdetleges és korszerű gép, 200 fotó, grafika, makett, rajz érzékelteti: a történelem folyamán az ember miként alakította át a természet energiáit munkává, saját szükségletére.

az őseMBER szerszámai, az emberi és állati erővel működtetett járgányok, taposókerekek az izomerő alkalmazását szemléltetik. a víz és a szél-energia hasznosítását szolgáló egyszerű vizikerék, gőgép és a modern vízturbina között látható bánki donát erdeti turbinája. az 1744-ben készült első magyarországi gőzgép hű és működő másolata a gőz korszakára emlékeztet. a robbanómotorok sorát a hőlégmotorok és világító gázmotorok nyitják meg. műszaki érdekesség; a négyütemű ottó-motor. bánki és csonka motorja a magyar feltalálók sikereit bizonyítja. a világ első karburátorja, diesel-motor és jendrassik györgy gázturbinája zárja a sort. volta kísérleti berendezései a villamosenergia alkalmazását szemléltetik. a világon először látható egymás mellett jedlik ányos és siemens dinamója, amely lehetővé tette a villamosenergia ipari hasznosítását. itt kaptak helyet a villamosenergia távolsági vezetését szolgáló transzformátorok, köztük: zipernovszky, bláthy és déri világhírű transzformátora. tág teret szentel a kiállítás az atomenergia születésének és hasznosításának bemutatására. az első atommáglya modellje mellett látható a fuzios reaktorok kísérleti berendezéseinek rajza, az atomenergia jövőbeni fejlődésére utal./mti/

--

- 21 -

13.40 bh

1945
Bp

bb 35. befejeződött az ózdi nagyolvasztó átépítése - pénteken csapolás

vid/kz/ny -cz

1976 október 14.

befejeződött az ózdi kohászati üzemek iii-as számú nagyolvasztójának átépítése. a tervezett hetven nap alatt elvégzett munka során 120 köbméterrel bővítették is a kapacitását.

a nagyolvasztó átépítésében a kohászati gyárépítő vállalat és az ózdi kohászati üzemek mintegy hatszáz dolgozója közte kőművesek, lakatosok, csőszerelők, hegesztők és villanyszerelők vettek részt. az építészeti munkákat október 6-án fejezték be. ezt követően megkezdődött a néhány napig tartó szárítás és az új olvasztó feltöltése és felfűtése. az átépítés összesen 95 millió forintba került. az első adag nyersvasat - a tervek szerint - pénteken, a délelőtti műszakban csapolják./mti/

-.-

bb 37. a belföldi szerkesztőség hireinek jegyzéke október 14-én 13 óráig

se/ny -cz

1976 október 14.

1. politikai könyvnapok
2. szavalóverseny
3. madárvonulás
4. együttműködés
5. hajózás
6. könyvaukción
7. közművelődési akció
8. sörtermelés
9. premierek
10. fécántelep
11. lóárverés
12. ítélet
13. mezőgép ügyelet
14. öntvénygyártás
15. beruházás sajtószentpéteren
16. tervtulajeljesítés kazincbarcikán
17. szociális beruházások bodakajtorban
18. palackozott gáz
19. népművelők
20. buzatermesztési rendszer

/folyt köv/
13.45/ny

-22

bb 37. / a belföldi ....folyt/ny

21. szén terven felül
22. csempegyár
23. pályaválasztási hetek somogyban
24. finom optikai üzem
25. redőrségi hírek
26. honismereti tudományos tanácskozás
27. belvizvédelmi szemle
28. paprika őrlés
29. vendégszereplés
30. fegyház hatóságok közeg elleni erőszakért
31. magyar-amerikai kki egyezmény
32. vas megyei vb
33. sajtótájékoztató a műszaki muzeum kiállításáról
34. magyar szerző művei a kgst-ről
35. az ózdi nagyolvasztó
36. időjárás
37. hírjegyzék

/mti/

-.-

7771:bb 38.a mahart közli

s/ny -cz

1976 október 14.

budapestről 7.30 órakor induló esztergomig közlekedő menetrend szerinti személyhajójáratát 1976. október 17-én közlekedtetni utoljára./mti/

-.-

bb 39. tudományos ülés

s/ny -cz

1976 október 14.

Az üzemi és munkaegészségügyi szolgálat 25 éves fennállása alkalmából csütörtökön ünnepi tudományos ülést tartottak a péterffy sándor utcai kórház disztermében. farkasinszky lajos, a fővárosi tanács elnökhelyettese kitüntetésekkel adta át a jubileumi ülésen. hatvanhárom üzemorvos, illetve ápolónő kapott kiváló dolgozó kitüntetést, vagy részesült miniszteri dicséretben./mti/

13.50/ny

-23-

1455
Bp

1450
Bp

bb 40. indiai küldöttség a városházán

s bh -cz

1976. október 14.

szépvölgyi zoltán, a fővárosi tanács elnöke csütörtök délelőtt a városházán fogadta purabi mukherjee, parlamenti képviselőt, az indiai kongresszus párt főtitkárát, a fejlődési világkonferenciára hazánkba érkezett indiai delegáció vezetőjét, és a küldöttség 30 tagját. szépvölgyi zoltán tájékoztatta a vendégeket budapest fejlesztési eredményeiről és ismertette a főbb várospolitikai célkitűzéseket./mti/

--

bb 41. a fővárosi fürdőigazgatóság közli,

s bh -cz

1976. október 14.

hogy a kürt utcai fürdő október 16-tól újra a vendégek rendelkezésére áll./mti/

--

bb 42. tanácskozás a szakszolgálati állomások fejlesztéséről - agrokémiai adatfeldolgozó központot avattak pécsen

vid kz bh -cz

1976. október 14.

husz évvel ezelőtt alakult meg pécsen az ország első mezőgazdasági szakszolgálati állomása, amelyet baranya megye állami gazdaságai közös erővel hoztak létre a talajérő- és a takarmánygazdálkodás tudományos alapokra helyezése végett. az évforduló alkalmából csütörtökön kétnapos tudományos ülés kezdődött a mecsekaljai városban. az ülésen a szakszolgálati állomások fejlesztéséről, a szaktanácsadás hatékonyságának fokozásáról tanácskoztak, illetve tanácskoznak a szakemberek.

vánca jeno mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes elmondta, hogy jelenleg tizenegy szakszolgálati állomás működik az országban és 454 dolgozójának fele magas képzettségű szakember. feladatuk az, hogy tudományos alapokon nyugvó szaktanácsadással segítsék a gazdaságok vezetőinek termelésfejlesztési döntéseit. a szervezet az elmúlt hét évtized alatt beváltotta a hozzáfűzött reményeket: nagy szellemi és laboratóriumi kapacitására támaszkodva sokoldalú, magas színvonalú szolgáltatást nyújtott az üzemeknek. a miniszterhelyettes bejelentette, hogy 1978-ban országosan egységes szakszolgálati hálózatot alakítanak ki és ebben fontos szerep hárul az állami gazdaságok szakszolgálati bázisaira. /folyt. köv./

14.20 bh

-24-

bb 42. /tanácskozás.... folyt./ bh

a cél az, hogy megszűnjenek a talajérőgazdálkodás fehér foltjai, ne legyen hazánkban egyetlen olyan területe sem, ahol ne tudományos alapon gondozzák a termőföldet.

a pécsi szakszolgálati állomáson ez alkalommal avatták fel az ország első agrokémiai automatamérő és adatfeldolgozó központját, amelyet a magyar tudományos akadémia központi fizikai kutató intézetének segítségével, szakmai irányításával állítottak fel. a 24 millió forint értékű elektronikus számítógép-rendszer a kémiai műszerpark működését irányítja, ellenőrzi és regisztrálja./mti/

--

bb 43. riez a. béla adománya

i nm/pf/ny -cz

1976 október 14.

több képét adományozta hazánkban riez a. béla, a magyar származású, monte carlóban élő neves festőművész, akinek tárlatát jelenleg a kulturális kapcsolatok intézetének dorottya utcai kiállító termében láthatja a budapesti közönség. riez a. béla kiállítása alkalmából több művét ajánlotta fel az mshp párttörténeti intézetének, a kulturális kapcsolatok intézetének, a mémosz-nak, a magyar nemzeti galériának és a munkásmozgalmi múzeumnak./mti/

--

bb 44. vészi endre szerzői estje

i nm/pf/ny -cz

1976 október 14.

vészi endre szerzői estjét rendezi meg pénteken este 8 órakor a fészek művészklub igazgatósága. bevezetőt hubay miklós mond. közreműködik: bánki zsuzsa, béres ilona, mádi szabó gábor, timár béla, vallai péter, valamint tamássy zdenko./mti/

--

14.25/ny

-25-

15¹⁵
3P

15¹⁵
3P

bb 45. a gépi munka főszezonja a mezőgazdaságban

i jf/pf/ny ie -cz

1976 október 14.

a csütörtöki esőzés csak helyenként zavarta meg a mezőgazdasági munkákat, a talaj ugyanis nem ázott át és elbirja a nagyteljesítményű betakarító gépeket, az átmeneti szünet nem okoz nagyobb gondot, miután az idei őszi munkákhoz minden eddiginél nagyobb teljesítményű géppark áll a termelők rendelkezésére, így lehetőség van a munka gyorsítására is.

a nagyüzemekben lévő traktorok száma az idén ugyan valamelyest csökkent, az összesített teljesítmény azonban mégis több mint 90.000 lóerővel növekedett. az üzemek tulajdonában csaknem 57.000 traktor van, s ezek összteljesítménye 3.2 millió lóerő. a mezőgazdasági vontatók ezekben a hetekben kivétel nélkül a határban és az utakon vannak. tehergépkocsikból a termelők az idén mintegy 1.900-at vásároltak: bár többre lett volna szükségük, de megrendeléseiket csak részben tudta a kereskedelem visszaigazolni.

a cukorrépa-betakarító gépek kapacitása az idén 16 százalékkal nőtt az elmúlt év őszéhez képest. a gazdaságokban korszerű, nagyteljesítményű gépsorokat állítottak munkába, s ezzel elérték, hogy a termésnek mintegy 80-85 százalékát teljes egészében gépekkel takarítsák be. a burgonyabetakarító gépsorok teljesítménye egy év alatt közel 1.5-szeresére emelkedett. különösen az jelentős, hogy a nagyüzemi áruburgonyatermelő területekről csaknem teljes egészében gépekkel hozhatják le a termést. esetenként a kistermelőknek is segítenek a nagyüzemek.

az erőgépek és a szárítóberendezések üzemeltetéséhez az áfor biztosította az üzemanyagot és a tüzelőolajat. a nagyüzemekben feltöltötték a mintegy 150.000 köbméteres tárolóteret.

mint minden ősszel, az idén is nagy munkát ad a termények szállítása. a volán tröszt 2.3 millió tonna cukorrépa szállítására kötött szerződést a gyárakkal és a termelőkkel. október közepén folyamatosan szállítják a kukoricát is a gabona tröszt, illetve a gazdaságok raktáraiba. az esőzések nyomán csütörtökön főleg a délnyugati országrészek mezőgazdasági nagyüzemeiben megindították a terményszárító berendezéseket, amelyekkel jól raktározható, ugynevezett légszár az kukoricát állíthatnak elő./mti/

14.30/ny

-26-

15
15
Bp

bb 46. a közművelődés fejlesztésének feladatairól tárgyalt az építők szakszervezetének központi vezetősége

t kf/s/ny ie -cz

1976 október 14.

az évm és a szakszervezet első közös, az v. ötéves tervidőszakra szóló közművelődési tervét tárgyalta meg csütörtöki ülésén az építő-, fa-és építőanyagipari dolgozók szakszervezetének központi vezetősége.

a szakszervezet vezető testülete az ágazat közművelődési helyzetét értékelve, egyebek között hangsúlyozta, hogy az v. ötéves terv megvalósításához, a termelőmunka minden szintjén megnövekedett feladatok ellátásához az eddiginél magasabb szakmai, politikai és általános műveltséggel rendelkező dolgozókra van szükség. az évm felügyelete alá tartozó 96 vállalat 230 dolgozója többségének - 61.8 százalékának - csak általános iskolai végzettsége van, 21 százalékuk pedig még azzal sem rendelkezik. az építőiparban a fizikai dolgozók 46 százaléka szakmunkás, 34 százaléka betanított munkás, 20 százaléka segédmunkás. a központi vezetőség éppen ezért kiemelt fontosságot tulajdonít az ágazatban az alapműveltséget adó általános iskolai képzésnek, valamint a szakmai oktatásnak, amelyekhez, akár csak a munkahelyi neveléshez, a korábbinál szélesebb körben számít a gazdasági vezetők a kollektiva támogatására. arra törekednek, hogy a vállalatok anyagi helyzetüknek megfelelően a gazdálkodás eredményeivel együtt fokozatosan növeljék a közművelődésre fordított összegeket. a terv szerint bővítik a munkahelyekre, a munkásszállásokra kihelyezett tagozatok és osztályok számát, s a felnőttoktatás különböző formáinak hasznosításával el akarják érni, hogy az általános iskola nyolc osztályának alapképzettségével nem rendelkező dolgozók aránya a tervidőszakban 16-18 százalékra csökkenjen.

Vézer

a közös terv számol az ágazat sajátosságaival, például azzal, hogy a munkások fele váltakozó munkahelyeken, a lakó- vagy a szálláshelyétől távol dolgozik. a kivitelező vállalatok munkásainak ugyancsak a fele munkásszálláson él. éppen ezért hangsúlyozta a központi vezetőség azt, hogy különös gondot kell fordítani a munkásszálláson lakók nevelésére. valamennyi szálláshelyen gondoskodni kell a közművelődés feltételeinek javításáról, a kulturális célokat szolgáló helyiségek bővítéséről, a szabad területek egy részének ilyen célra való átalakításáról.

/folyt köv/
14.45/ny

-27-

15
15
Bp

bb 46. / a közművelődés....folyt/ny

a szakszervezet saját pénzeszközeivel is elsősorban a munkásszál-
lások közművelődési tevékenységét, a könyvtárak és a munkásklubok
működését, fejlesztését támogatja. gondol a terv a bejáró ingázó
dolgozók művelődési helyzetének javítására is. ennek érdekében
a vállalati szakszervezeti bizottságok kapcsolatot teremtenek a
lakóhelyi tanácsokkal, művelődési intézményekkel, s a dolgozók
számával arányosan anyagilag és erkölcsileg is segítik a lakó-
helyi közművelődést.

foglalkozott az ülés a szakmai képzés, a továbbképzés, a
politikai oktatás tennivalóival, s felhívta a vállalatok gazdasági
és szakszervezeti vezetőinek figyelmét arra, hogy az általános
iskolai oktatást kössék össze a szakképzettség elérését, növelé-
sét célzó tanfolyamok szervezésével, fordítsanak gondot a betani-
tott munkások továbbképzésére. törekedjenek arra, hogy elsősor-
ban a közvetlen termelést irányító művezetők, brigádvezetők, mun-
kacsoport irányítók, valamint a középvezetők szerezennek megfelelő
politikai képzettséget.

az ülésen megállapodtak abban, hogy a közművelődés helyzetét
és a közáptávu terv időarányos végrehajtásának tapasztalatait
az évm miniszteri értekezlete és a szakszervezet
központi vezetősége két évenként értékeli./mti/
--

felhasználható 16.00 órától!
-----

bb.47. szegedi képzőművészek kiállításai a peremkerületekben
és üzemekben

vid/kz/ra cz 1976. október 14.

harminc szegeden élő képzőművész nemrég egy-egy alkotását
a móra ferenc muzeumnak ajándékozta, hogy a mai alkotók munká-
ival gazdagítsa az intézmény anyagát. a festményeket először
a muzeumban tekinthették meg az érdeklődők, a következő hóna-
pokban pedig vándorkiállítás formájában a peremkerületekben
és üzemekben kerülnek közönség elé. elsőként - csütörtökön - sze-
ged szőregi városrészének művelődési házában állították ki a
vándorkiállításaként utra kelt képzőművészeti alkotásokat.
/mti/

--

felhasználható 17 órától!
-----

bb.48. kádár györgy kiállítása

vid/kz/ra cz 1976. október 14.

nagyszámu érdeklődő jelenlétében nyílt meg csütörtökön
szombathelyen a derkovits gyula teremben kádár györgy kossuth
és munkácsy dijas festőművész kiállítása. a tárlaton a mű-
vész több mint ötven alkotását láthatja a közönség./mti/

--

15.20/ra

-28-

bb 49. elhunyt mézáros istván a munkásmozgalom régi harcosa

vid/um kz c

1976. október 14.

mészáros istván a munkásmozgalom régi harcosa, a szocia-
lista hazáért érdemrend kitüntetéttje, 77 éves korában el-
hunyt. hamvasztás utáni bucsuztatásáról később intézkednek.

/mti/ mszmp szolnok városi bizottsága

--

bb 50. a budapest táncegyüttes

be um cz

1976. október 14.

csütörtökön kéthetes vendégszereplésre a vietnami szocialista
köztársaságba utazott. /mti/

--

bb 51. gombamérgezés

mné um la

1976. október 14.

szerdán délelőtt a hunyadi téri piacon többen vásároltak
a meggyesi jánosné 55 éves szadai lakos által árusított - a
gödöllői erdőben szedett - gombából. az abból készített étel-
től eddig 19 személy szenvedett könnyű lefolyású gombamérge-
zést. közülük még 14 személyt tartanak kórházi megfigyelés
alatt. meggyesi jánosné ellen a rendőrség eljárást indított.
/mti/

--

bb.53. buczkó györgy üvegtervező kiállítása

vid/kz/ra la

1976. október 29.

csütörtökön nyitották meg az oroszányi művelődési
központban buczkó györgy üvegtervező első önálló kiállitá-
sát. a fiatal iparművész szobrai, játszótéri plasztiká-
it, az általa kidolgozott speciális eljárással készült
üvegfal-elemeket mutatta be./mti/

--

16.45/ra

-29-

hu 1845

bb 52.

maróti károly
1900-1976

um la

1976. október 14.

mély megrendüléssel tudatjuk, hogy maróti károly, a párt és a magyar forradalmi munkásmozgalom kiemelkedő személyisége, a párt központi ellenőrző bizottságának 1946-1962-ig tagja, a közlekedési és szállítási dolgozók szakszervezetének elnöke 1976. október 12-én hosszú betegség után elhunyt.

temetése október 18-án, hétfőn 13 óra 30-kor lesz a mező imre uti temető munkásmozgalmi panteonjában.

elhunyt elvtársunk barátai, harcostársai, tisztelői és szaktársai 13 órától róhatják le kegyeletüket a ravatalnál.

a magyar szocialista munkáspárt
központi ellenőrző bizottsága

a közlekedési és postaügyi
minisztérium

a közlekedési és szállítási
dolgozók szakszervezete

x x x

maróti károly 1900. február 8-án, szalkszentmártonban született. apja csizmadia, illetve mezőgazdasági munkás volt. 1915 és 1918 között maróti károly vaskereskedő tanonc volt, később azonban nem a szakmájában, hanem mezőgazdasági munkásként tevékenykedett. 1918-19-ben vörös katona, 1922 márciusától a beszkárt alkalmazottjaként dolgozott, előbb kalauz, majd kocsi-vezető, 1940-ben pedig ellenőrként. az 1929-ben kezdődő gazdasági válság hatására kapcsolódott be fokozatosan a munkásmozgalomba. 1932 februárjától volt az illegális kmp tagja. 1932-ben belépett a villamos és hév alkalmazottak országos szövetségébe, ahol 1933-tól előbb alapszervi, majd vezetőségi tag, 1936-tól a központi vezetőség tagja, 1938-tól az elnökség tagja, 1941-től pedig a szövetségi elnöke. 1942 május 17-én a fejér megyei vajta községben a függetlenségi mozgalomban való részvétele miatt letartóztatták és 10 hónapi börtönre ítélték. a margit köruti és aváci fegyházban letöltött büntetése után 1943 március 17-én szabadult.

/folyt.köv./

- 30 -

16.50/um
k. 18²⁵

parlament

bkk 2. / megkezdődött ... 16. folyt/-rj

mándics mihály /bács-kiskun megye 15. vk. gara/,
-----

a magyarországi délszlávok demokratikus szövetségének főtitkára rámutatott: a többnemzetiségű bács-kiskun megyében szép eredmények születtek a nemzetiségi művelődés és kultúra ápolásában. magas színvonalu nemzetiségi énekkar, zenekar, tánccsoport és pávakör működik. az utóbbi években fejlődött a nemzetiségek történetével, gazdasági életével, néprajzával kapcsolatos helytörténeti gyűjtőmunka is.

a közművelődési feladatok megoldását a nemzetiségi szervezetek - lehetőségeik hatékonyabb kihasználásával - a szocialista nemzeti egység jegyében, a haza felvirágoztatásáért érzett felelősséggel kívánják elősegíteni. a nemzetiségi lakosság cselekvően vállal részét szocialista társadalmunk építéséből. a szövetségekben folytatott közművelődési munka természetesen elválaszthatatlan a közművelődés egészétől. hazánkban mindenki érzi, hogy az internacionalizmus nem politikai szólam, hanem a mindennapi élet természetes valósága. az anya- vagy nyelvnemzettel való kapcsolat szükséges, és ez is a közművelődés szerves része. ezt erősítik a különböző szintű delegációk cseréi is. a nemzetiségi, a délszlávok, a németek, a szlovákok, a románok fontos szerepet töltenek be a szocialista országok közötti testvéri kapcsolatok elmélyítésében. elősegítik, hogy népeink jobban megismerjék mindazt, ami kulturájukban, törekvéseikben közös, hogy a soknyelvű hagyomány megannyi felbecsülhetetlen értéke közös kincsé váljon.

a továbbiakban kiemelte: a közművelődés ott kezdődik, ahol az oktatás befejeződik. az önművelésre való szoktatás - az olvasás, a színház szeretete, szakköri tevékenység végzése -

viszont már az iskolában, sőt az óvodában kezdődik. fokozottabban így van ez a nemzetiségek esetében. a nemzetiségi oktatás-ügy tehát az egész nemzetiségi kulturális tevékenység alapja. ha az óvodai nevelőmunka nem elég hatékony, akkor később szaporodnak gondjaink. a jó nemzetiségi oktatás a hagyományok megőrzésének is fontos előfeltétele. a képviselő javasolta, hogy a pedagógus-jelöltek az anyanyelvük szerinti országban részüljenek teljes, vagy részleges felsőfoku képzésben.

/ folyt. köv. /

17.12/rj
de 18²⁵

- 47 -

bkk 2. / megkezdődött ... 17. folyt./-ju

hargitai ágnes

----- /borsod -abauj-zemplén m.6.vk./, a diósgyőri gépgyár gyártmánytervezője hangsúlyozta: ahhoz, hogy a közművelődési törvény mind teljesebben elérje célját, hogy a szocialista kultúra valódi értékei minél több emberhez eljussanak, okos és értelmes összefogásra, együttműködésre, a szétszórta célszerűen összpontosítható anyagi és szellemi erőik egyesítése szükséges. jó példája az ilyen összefogásnak a két diósgyőri nagyüzem közös, összehangolt kulturális tevékenysége. közösen tartják fenn a vasas művelődési központot, amelynek feladata a régi kulturális hagyományok ápolása, a két gyár munkásai művelődési igényeinek mind teljesebb és differenciált kielégítése.

1977 kiemelkedő éve lesz a diósgyőri munkásművelődésnek: felavatják az új művelődési központot. a diósgyőri munkások nagy örömmel fogadják, hogy több éves vita, halogtatás után közös összefogással végre felépülhet az új, minden igényt kielégítő művelődési otthon. így a 90 éves kulturális tevékenység korszerű intézményben folytatódhat majd tovább.

az új központ átadásával várhatóan nemcsak a tárgyi feltételek javulnak számottevően, hanem jelentősen gazdagodik a munka tartalma is. szép, de nehéz feladat vár a népművelőkre. a szocialista kultúra otthonává, a tartalmas közösségi művelődés színterévé kell tenni az új létesítményt. olyan igazi otthoná, amelyet minden diósgyőri munkás a magáénak érez. e célok eléréséhez a művelődési központ egyre jelentősebb anyagi és szellemi segítséget kér. mindez természetes, hiszen a szocialista közművelődés nem nyereséges vállalkozás, önréből nem tartja el magát. de ha segítséget kap - és a miskolci gyáraktól minden segítséget megkap - akkor ad is. adja a város, az üzemek igazi értékeit, a művelt szocialista embereket.

varga zsigmond

----- /békés megye, 11.vk./ általános iskolai igazgató elmondta: az elmúlt öt évben békés megye 80 települése közül 29-ben korszerűsítették a könyvtárat, s ma már a zene iránt érdeklődők összesen 23 könyvtárban megtalálják a lemezeket, hangfelvételeket is.

kitért a képviselő arra: a korszerű munkásművelődés megteremtésének egyik ígéretes módszere lehetne, ha az üzemekben hozzáértő, lelkes, közművelődési felelősök foglalkoznának a kulturális tennivalókkal.
/folyt. köv./

17.30/ju

bkk 2. / megkezdődött ... 18. folyt./-ju

a vidéki kulturális élet értékes gyöngyszemei a népitánc-együttesek és a tiszta népi kultúra hagyományait ápoló más művészeti csoportok, szakkörök. fejlődésükhöz azonban nélkülözhetetlen, hogy meg tudják tartani a szakvezetőket, s hogy a jelenleginél több hozzáértő szakembert nyerjenek meg munkájuk segítésére. ezért is fontos, hogy a jól dolgozó művészeti vezetőket anyagilag is megfelelően megbecsüljék. hatékonyabban kellene gondoskodni a vidéki színházak dolgozóiról is, akik számos kimagasló színvonalu tájékozódással járnak a falvakat, s félreeső településeket.

a felszabadulás első évtizedeiben a közművelődési munka falun elsősorban a pedagógusokra hárult. ma már a korábbinál jóval összetettebb a vidéki értelmiség - közreműködésükkel sokkal hatékonyabbá lehetne tenni a közművelődést - mondta.

deutsch erzsébet

----- /baranya ^{megye} 2.vk./, a pécsi kesztyűgyár varrónője hangoztatta: elmúlt években baranyában is megélné a kulturális élet. a közművelődési párhatározat megjelenése óta megyeszerte emelkedett a felnőttoktatásban résztvevők száma, tartalmasabbá vált a munkahelyi oktatás, nőtt a könyvtárlátogatók, a könyvbarátok száma és sikeresen szerveződik a mindenki iskolája.

- tudjuk, hogy a közművelődési törvényben foglaltak végrehajtása a munkások és a parasztság aktív gondolkodó, cselekvő részvételét is feltételezi, s elsősorban a szocialista brigádokra számít. a várakozás megalapozott, hiszen - bár előfordul, hogy néhány helyen formalizmus jellemzi a kulturális vállalkozásokat - általában fejlődik a művelődés iránti igény, formái pedig gazdagodnak. pécsen például egyre többen vesznek részt „a munka és művelődés”, című vetélkedőben, s a „munkások a képtárban”, kezdeményezés eredményeként - mind többen közelednek a képzőművészethez.

a képviselő az eredmények mellett a gondokról is szólt. a munkások nagy százaléka nem végezte el az általános iskolát, s különösen aggasztó, hogy az alsófoku képzettséggel nem rendelkezők rétege az ifjúság körében ujratermelődik. elsősorban a gazdasági vezetőknek kellene szorgalmazniuk, hogy beosztottjaik, a nyolc osztályt mindenképp végezzék el. ne csak „mai”, „munkaerőnek tekintsék az ilyen fiatalokat, hanem a jövő szakemberének, akinek magasabb általános és szakmai műveltséggel kell rendelkeznie.
/folyt. köv./

18.08/ju

: p a r l a m e n t

bkk 2. / megkezdődött ... 19. folyt./rj

horváth miklós /vas megye, 2.vk./, a szombathelyi városi

pártbizottság első titkára elmondta: a törvénytervezet előkészítésének idején vas megyében is áttekintették a közművelődés eredményeit. a fejlődést tükrözi, hogy 1960-ban a vas megyei munkásoknak mindössze 38 százaléka végezte el az általános iskolát, s 2.8 százaléka a középiskolát. jelenleg 70 százaléknak van alapfoku, 8 százaléknak középiskolai végzettsége. ma már minden negyedik ember beiratkozott tagja a könyvtáraknak, s a megye lakossága több mint 30 millió forintot költ évente olvasni-
valóra.

a műveltség, a szakmai ismeretek tervszerű továbbfejlesztésére a 1974 óta 20 üzemben komplex közművelődési programok alapján dolgoznak. jó szolgálatot tesz az ügynök az egy üzem - egy iskola mozgalom is: mind több iskola tantestülete vesz részt a testvérüzem közművelődési munkájában. szólt a képviselő a segítőkézség szép példáit adó sikeres társadalmi munkaakciókról: a szombathelyi művelődési és sportház építéséről, s arról, hogy a iv. ötéves terv idején több mint ezer óvodai helyet létesítettek és felépítettek a balatonberényi uttörő táborot. most azt tervezik, hogy méltó otthont adnak derkovits gyula és dési-huber istván hagyatékának.

elismeréssel szólt arról, hogy a szocialista közművelődésügy eddig is nagy szerepet játszott az emberek gondolkodásának átalakításában, formálásában. hozzátette: feltétlenül hasznos lenne, ha például írónk többet időznének a munkás- és parasztemberek között, még jobban megismernék őket. bizonyos, hogy ez is hozzájárulna ahhoz; a munkások és a parasztek az irodalomban is elfoglalják azt a helyet, amit a társadalomban betöltenek. az irodalom, a színház, a film, a képzőművészet területén születnek olyan művek, amelyek nem segítik a szocialista életmód terjedését. nem lehet megbékélni azzal, hogy előfordul: államunk közművelődési szervei, az ott dolgozók olykor az ilyen termékeknek is mecénásául szegődnek. felhívta a figyelmet, hogy - az osztársadalmi törekvéseket szem előtt tartva - magasabb mércét kell állítani a tévéműsorok szerkesztői, a könyvkiadás és a filmforgalmazás illetékesei elé.

ezzel a parlament csütörtöki ülése - amelyen apró antal mellett felváltva elnökölt inokai jános, péter jános és raffai sarolta - véget ért. pénteken délelőtt 10 órakor a közművelődési törvénytervezet fölötti vitával folytatja munkáját az országgyűlés.

/ folyt. köv./

x x x

18.17/rj

- 50 -

ö p a r l a m e n t

bkk 2. / megkezdődött ... 20. folyt./-ju

a szerkesztőségek figyelmébe!

javitások a mai bkk 2. / megkezdődött .../ sz. hirre:

a 10. folytatás helyesen így kezdődik:

uszta gyula felszólalását követően győri imre, az mszmp kb titkára emelkedett szövegre.

a szerkesztőségek...

a 16. folytatás 1. bekezdés 1 sorából a gara községnév törlendő.

a 18. folytatás 1. bekezdésének 2. sorában a szöveg:

... együttesek és a tiszta népi kultúra...

x x x

a csütörtöki ülés felszólalói:

pozsgay imre
salamon hugóné
somogyi józsef
tarjányi béláné
uszta gyula
győri imre
szurgyi istvánné
petrovics emil
gulyás emilné
dr. guba sándor
mándics mihály
hargitai ágnes
varga zsigmond
deutsch erzsébet
horváth miklós
/mti/

--

- v é g e -

- 51 -

18.40/jy

18.19.20

bb 52. /maróti károly folyt./um

beszkárt állásából elbocsátották, ezért 1943-44-ben kőműves segéd munkásként dolgozott. kossa istvánnak a szovjetunióból történt hazatérése után vele szoros mozgalmi kapcsolatban állt. 1945-ben a felszabadulás után az mkp utasítására megalkototta a beszkárt központi üzemi bizottságát, illetőleg a telepi üzemi bizottságokat. 1946-1962-ig a párt központi ellenőrző bizottságának tagja volt. 1945-48-ig a szaktanács tagja. haláláig a közlekedési és szállítási dolgozók szakszervezete központi vezetőségének elnöke. 1959 decemberében munka érdemrenddel, később a szocialista hazáért érdemrenddel és több más kormánykitüntetéssel tüntették ki. /mti/

--

bb 54. üdvözlő távirat

mmé um la

1976. október 14.

Lázár györgy, a minisztertanács elnöke táviratban üdvözölte thorbjörn fa:lldint, a svéd királyság új miniszterelnökét. puja frigyos külügyminiszter karin söder külügyminiszternek küldött üdvözlő táviratot. /mti/

--

bb.55. Szerkesztőség hireinek jegyzéke 13.00 órától 18.00 óráig:

ra la

1976 . október 14.

38. mahart közlemény
  39. tudományos ülés
  40. indiai küldöttség a városházán
  41. a fővárosi fürdőigazgatóság közleménye
  42. tanácskozás a szakszolgálati állomások fejlesztéséről
  43. riez a.béla adománya
  44. vészi endre szerzői estje
  45. a gépi munka főszezonja a mezőgazdaságban
  46. az építők szakszervezetének kb. ülése
  47. szegedi képzőművészek kiállításai
  48. kádár györgy kiállítása
  49. elhunyt mészáros istván
  50. a budapesti táncgyűttes a vietnami szoc.köztársaságba utazott
  51. gombamérgezés
  52. elhunyt maróti károly
  53. buczkó györgy kiállítása
  54. üdvözlő távirat
  55. hírjegyzék
- /mti/

--

18.15/ra

-31-

Hm 18 .20

felhasználható 20.30 órától!

bb.56. két színházi bemutató budapestén

t/mn/pf/ra la

1976. október 14.

két népszerű budapesti együttes, a 25. színház és a mikroszkóp színpad tartott csütörtökön este bemutatót. a 25. színház társulata fejes endre: „cserepes margit házassága”, című drámáját játszotta ezen az estén első ízben, iglódi istván rendezésében, a vendég törőcsik marival, garas dezsővel és gera zoltánnal, jobba gabival a főbb szerepekben.

ugyancsak premierre került sor a mikroszkóp színpadon is, ahol a „ki fog gólt löni”, című politikai kabarét vitték színre marton frigyos rendezésében. komlós jános új műsorában színre lépett az egész társulat, hofi gézával az élen./mti/

-. -

bb.58. az indiai küldöttség csütörtöki látogatásai

mné/ra la

1976. október 14.

a budapesti fejlődési béke-világkonferencián résztvevő indiai küldöttség csütörtökön politikai, társadalmi és kulturális életünk több vezetőjét kereste fel.

délelőtt szépvolgyi zoltán, a fővárosi tanács elnöke hivatalában fogadta a küldöttség perin chandra, az indiai kommunista párt kb tagja, az összindiai béke és szolidaritási szervezet főtitkára által vezetett 30 főnyi csoportját. / a fenti látogatással kapcsolatban kiadott bb.40.sz.hirünket visszavonjuk! /

az indiai vendégek egy másik csoportja, élén v.p.sathe parlamenti képviselővel. az összindiai béke és szolidaritási szervezet főtitkárával dr.mondok pált, a pest megyei tanács elnökét kereste fel.

ezt követően a népes indiai delegáció jogász tagjai v.p.sathe vezetésével dr.patkós lajosnál, a fővárosi bíróság elnökénél tettek látogatást: egyidejűleg a küldöttség író-költő tagjait - jaswant sing nahart és dushwant ojhat - fogadta garai gábor, a magyar írók szövetségének főtitkára.

/folt.köv./

18.35/ra

-32-

bb.58. / az indiai ... folyt./ra

délután a hazafias népfront belgrád rakparti székházában a magyar népfront és békemozgalom vezető tisztségviselői találkoztak az indiai küldöttséggel. kállai gyula, a hazafias népfront országos tanácsának elnöke köszöntötte a vendégeket, méltatva hazánk és az indiai köztársaság, a két nép, a társadalmi és tömegszervezetek közötti kapcsolatok fejlődésének jelentőségét. a hnf ot elnöke beszéde további részében szólt a magyar népfrontmozgalom történetéről a politikai, és a társadalmi életben betöltött szerepéről. ezután s.hegedüs lászló, a hnf ot titkára ismertette a vendégekkel a hnf vi.kongresszusának határozatait, a mozgalom soron következő feladatait, majd sebestyén nándorné, az országos béketanács főtitkára adott tájékoztatást béke-és szolidaritási mozgalmunk hazai és nemzetközi tevékenységéről.

az indiai delegáció nevében v.p.sathe mondott köszönetet az igen szívélyes baráti fogadtatásért, amelyet - mint mondtak - magyarországi látogatásuk során mindenütt tapasztalhattak./mti/

-. -

bb.57. időjárásjelentés

mné/ra la

1976. október 14.

a meteorológiai intézet jelenti 1976. október 14-én csütörtökön este

a nappali felmelegedés keleten is gyengül.

várható időjárás péntek estig: időnként felszakadozó felhőzet, szórványosan kialakuló esővel, záporral. napközben kissé megélénkülő, változó irányú szél. a legmagasabb nappali hőmérséklet pénteken 15-20 fok./mti/

-. -

bb.59. hazaérkezett dr.szekér gyula

mné/ra la

1976. október 14.

csütörtökön este hazaérkezett moszkvából dr.szekér gyula, a minisztertanács elnökhelyettese, hazánk állandó kgst képviselője. a szovjet fővárosban résztvevő a kölcsönös gazdasági segítség tanácsa végrehajtó bizottságának 78. ülésén. fogadására a ferihegyi repülőtéren megjelent dr.korom Mihály igazságügyminiszter, jelen volt v.j.pavlov, a szovjetunió budapesti nagykövete./mti/

-. -

18.45/ra

-33-

parlament

bkk. 1. / dr. simon... 1. folyt./rj

teljesítésük tovább mélyíti a nemzetközi szocialista integrációt. a hatékony nemzetközi együttműködés pedig céljaink megvalósításának alapvető feltétele. együttműködés a kgst-országokkal, elsősorban a szovjetunióval, fejlett szakosítás és termelési kooperáció szükséges a korszerű termelő berendezések előállításához, a szelektív iparfejlesztéshez. e programok megvalósítása tette lehetővé néhány hasznos hosszulejárati egyezmény - mint például a szovjet-magyar olefinegyezmény, a szovjet-magyar alumíniumegyezmény, a lengyel-magyar vegyiszl egyezmény, az orenburgi földgázvezeték építésére kötött sokoldalú egyezmény - megkötését a baráti országokkal.

a kgst országok komplex programjához szorosán kapcsolódó nemzetközi egyezmények iparunkat bekapcsolják a szocialista nemzetközi munkamegosztásba. a magyar - szovjet olefinegyezmény alapján megépült etilénvezeték, - amely mint ismeretes leninvárost a szovjet-ukrajnai kalus-sal köti össze, - a komplex program uttörő létesítménye.

a központi fejlesztési programok teljesítése során több nehézséggel, problémával kellett megbirkóznunk. gyakran nehéz volt a műszaki célok és a gazdasági lehetőségek egyeztetése, a népgazdasági hatékonyság és a vállalati érdek összhangjának biztosítása. meg kellett előlegezni a költséget néhány intézkedésnek, amely csak később hoz eredményt.

a iv. ötéves terv folyamán sikerült az érdekeket egyeztetni: a programokban résztvevő trösztök és vállalatok gazdasági tevékenységét beillesztettük az általános szabályozó rendszerbe. ma már megállapítható, hogy a központi fejlesztési programok elérik, egyes esetekben meghaladják az átlagos ipari vállalati jövedelmezőséget.

/folyt.köv./

-2 -

parlament

bkk. 1. /dr.simon... 2. folyt./rj

a programok népgazdasági jelentőségét érzékeltetve a miniszter megemlítette, hogy például a petrokémiai program elmaradása esetén 1980-ban a népgazdaság műanyagszükségletének döntő részét tőkés importból kellene fedezni, s ez több százmillió dollárral terhelné külkereskedelmi mérlegünket. a központi fejlesztési programok számottevően hozzájárultak dolgozó népünk életszínvonalának növeléséhez. a földgáz fokozott használatával, a vegyi anyagok és alumíniumtermékek széleskörű elterjedésével is kényelmesebbé vált mindennapi életünk.

dr. simon páál ezután így folytatta:

a földgázfelhasználás központi fejlesztési programját hazai szénhidrogénkincsünk alapozta meg. évtizedes földtani kutató munkával felderítettük olaj- és gázmezőinket s megkezdtük azok kiaknázását. nagymértékben növekedett a propán-bután gáz termelése az olajfinomítóknál is. az elmúlt évben földgázból csaknem 6 milliárd köbméter, a propán-bután gázból több mint 240 ezer tonna volt a fogyasztás. a hazai kutatások eredménye azonban jelzi, hogy földgáz készletünk csak az elfogyasztott mennyiség pótlására elegendő. ezért épült meg a „testvériség”, gázvezeték, amely a szovjetunióból szállít földgázt magyarországra, s épül - kgst összefogással - az orenburgi földgázvezeték. így lehetővé válik, hogy 1980-ra 10 milliárd köbméter földgázfogyasztást tervezzünk. nagyrészt hazai forrásból irányozzuk elő 1980-ra több mint 300 ezer tonna propán-bután gáz felhasználását.

a gáz, valamennyi tüzelőanyag közül a legkevésbé szennyezi a környezetet. csővezetékes szállítása lehetővé teszi szolgáltató hálózatok létesítését, a propán-bután gáz felhasználása pedig a hálózaton kívüli helyeken a korszerű tüzelést. a központi fejlesztési program kidolgozásakor ezért nagy gondot fordítottunk annak meghatározására, hogy milyen fogyasztókat lássunk el elsősorban ezzel az értékes energiahordozóval. a számítások azt mutatták, hogy a földgázt és a propán-bután gázt leggazdaságosabban a háztartásokban lehet hasznosítani. jelenleg 155 városban, községben és településen több mint 700 ezer lakásban van vezetékes gáz, s 1,6 millió a propán-bután gázfogyasztók száma. tehát a számításba vehető fogyasztók mintegy kétharmadának lakásában használnak gázt, 300 ezer lakásban pedig azzal fűtenek. számokkal ki sem fejezhető a háztartásokban alkalmazott gáztüzelés előnye. megkíméli a fogyasztókat a tüzelő szállításától, felhordásától, és a fűtéssel járó, egyéb fizikai munkáktól.

/ folyt. köv./

-3-

parlament

bkk 1. / dr. simon .. 3. folyt./-rj

a földgázfelhasználás gazdasági hatékonysága különösen jó a vegyiparban, ahol a gáz nemcsak tüzelőanyag, hanem nyersanyag is, az ammóniát és a nitrogénműtrágyát teljes egészében a földgázból állítjuk elő.

a földgázprogram beruházásaira az v. ötéves tervben több mint 20 milliárd forint áll rendelkezésre. ez újabb 20-25 település vezetékes gázellátását, 140 ezer új fogyasztó bekapcsolását és további 80 ezer lakás gázfűtését teszi lehetővé.

a népgazdaság teherbíró képessége még nem teszi lehetővé ebben az ötéves tervidőszakban minden igény kielégítését, éppen ezért az előirányzott beruházásokkal takarékoskodnunk kell. meg kell keresnünk a legjobb megoldást, amellyel a lakossági igényeket a lehető legnagyobb mértékben, s a lehető legkisebb költséggel kielégíthetjük. az is nyilvánvaló, hogy csak annyi új propán-bután gázfogyasztót tudunk bekapcsolni, amennyit a rendelkezésre álló töltőberendezések, palackok, szállítóberendezések lehetővé tesznek.

dr. simon pál ezután a petrokémiai központi fejlesztési programról szólt. mint mondotta, a cél a kemizálás fokozása. közismert, hogy a vegyi folyamatok és a vegyipari termékek elterjedése növeli a hatékonyságot a termelésben és a felhasználásban egyaránt. ez magyarázza, hogy a vegyipar hazánkban már hosszú ideje a legdinamikusabban fejlődő iparág.

a miniszter a továbbiakban azt fejtegette, hogy népgazdaságunkban a műanyagokat és a vegyszárakat minden ágazat alkalmazza. az élelmiszergazdaságban a fóliasátrak és az öntözőcsövek, a csomagoló anyagok, a gépiparban a szigetelő anyagok és szakipari szerkezeti anyagok, az építő- és szerelőiparban csövek és burkoló anyagok, a könnyűiparban a cipő és textilipari anyagok felhasználásának széles skálájával találkozunk.

/folyt.köv./

parlament

bkk. 1. /dr. simon... 4. folyt./rj

a hazai fejlesztésnek nem volt és nem is lehetett célja az, hogy mindezeket az anyagokat teljes választékban gyártsuk. ezért a petrokémia területén következetesen szelektív iparpolitikát alakítottunk ki, és valósítottunk meg. a már említett nemzetközi megállapodások lehetővé tették, hogy méreteiben gazdaságos, korszerű alapanyaggyártást létesítsünk leninvárosban a kőolajfinomítás egyik terméke, a vegyipari benzín felhasználásával.

az olefinművet a iv. ötéves tervben megépítettük és sikerrel üzembe helyeztük. az olefinműben a benzín pirolízisnél 5-6 féle olefin egymás mellett keletkezik. ezekből mintegy 35-40 féle közbenső terméket lehet előállítani, melyek azután mintegy 250-300 féle vegyitermék, műanyag, vegyszár gyártását teszik lehetővé. a szelektív iparpolitika elvének megfelelően az olefineknek ezt az elágazó „családfáját”, alaposan megnyirbáltuk, hazailag mindössze két alapanyagot, az etilént és a propilént dolgozzuk fel. ezekből az alapanyagokból csupán kétféle közbenső terméket és három készterméket gyártunk az v. ötéves terv végéig. ezekből az anyagokból viszont olyan nagy mennyiséget állítunk elő, hogy hosszulejárata egyezményekben foglalt kötelezettségeinket teljesíteni tudjuk. a program keretében épül meg az v. ötéves tervben a borsodi vegyi kombinát nagykapacitású pvc gyára. így az ötéves terv utolsó éveiben már 190 ezer tonna pvc-t fogunk termelni, ami a hazai igények, az export-kötelezettségek kielégítésén, illetve teljesítésén felül tökéletes exportot is lehetővé tesz.

ugyancsak a szocialista gazdasági integráció alapján fejlesztettük és fejlesztjük vegyszár-termelésünket. a magyar viscósárgyárban az előző ötéves tervidőszakban kezdtük meg a crumeron szárl gyártását, most pedig az üzem kapacitását bővítjük tovább. a fejlesztés ebből a szárlféleségből biztosítja a hazai szükséglet teljes kielégítését, és megteremti az árualapot a nemzetközi együttműködésre.

/folyt.köv./

v

parlament

bkk. 1. /dr. simon... 5. folyt./nj

az v. ötéves tervben 20 milliárd forintot fordítunk a programra. fontos feladatunk a már megkezdett pvc, polipropilén és vegyiszál üzemek beruházásának befejezése, továbbá a műanyagfeldolgozóipar fejlesztése. erre a célra 7 milliárd forintot irányoztunk elő.

ugyancsak fontos feladatunk, hogy az v. ötéves tervben az 1980. utáni időszak fejlesztését előkészítsük. a petrokémia szerteágazó családfájából azt a néhányat kell kiválasztanunk, amely legjobban megfelel a hazai adottságoknak és lehetőségeknek, a nemzetközi együttműködés igényeinek. úgy ítéljük meg, hogy a fejlesztésnek az eddiginél jobban kell szolgálnia gyógyszeriparunk és növényvédőszeriparunk alapanyagigényének kielégítését is.

dr. simon pál ezután az alumíniumipar központi fejlesztési programjáról adott áttekintést. ez a program magában foglalja a bauxitbányászat, a timföldgyártás, az alumíniumkohászat és az alumíniumfeldolgozás összehangolt, komplex fejlesztését. a programot kedvező hazai adottságaink, a hatékony nemzetközi együttműködés, valamint a bővülő hazai felhasználás alapozta meg. bauxitvagyonunk - amely európai viszonylatban is számottevő -, valamint a timföldipar eredményes fejlesztő tevékenysége biztosítják céljaink elérését. ismeretes, hogy a hazai adottságok az alumíniumgyártás egyik középső fázisára, az alumíniumkohászat-ra nem voltak kedvezőek. nem rendelkezünk olcsó villamosenergiával. a szovjet-magyar alumínium egyezmény megoldotta ezt a problémát: lehetővé tette, hogy timföldünkért kohóalumíniumot kapjunk. így kapcsolódik a gyakorlatban a szelektív iparpolitika és a hatékony nemzetközi együttműködés. alumíniumiparunk fejlesztését a hazai felhasználás növekedése is indokolja. a jelenlegi 13 kg/fő alumínium felhasználás eléri néhány fejlett ország, például franciaország és olaszország felhasználásának színvonalát.

/folyt.köv./

-6 -

ka

parlament

bkk. 1. /dr. simon... 6. folyt./nj

a program a bauxitbányászat-timföldgyártás és az alumíniumfeldolgozás olyan mértékű fejlesztését irányozza elő, amely a hazai igények kielégítésén felül lehetővé teszi nemzetközi kötelezettségeink teljesítését és a gazdaságos áruexportot.

a iv. ötéves tervben foglalt célokat teljesítettük. eleget tettünk szállítási kötelezettségeinknek, ahogy azokat partnereink is maradéktalanul teljesítették. megépült az új ajkai timföldgyár, üzembe helyeztük, sőt kismértékben bővítettük is székesfehérvárott a könnyűfémmű szélesszalag hengerművét. növekedett a présműkapacitás, ennek eredményeképpen a csövek és a különböző profilok, gyártmányok mennyisége is.

a kormány jóváhagyta a központi fejlesztési program v. ötéves tervidőszakra szóló feladatait. új bauxitbányák nyílnak meg a dunántúlon, évi 80 ezer tonnás új timföldgyártó kapacitás épül ajkán, tovább bővül a féltermékgyártás is, elsősorban székesfehérvárott. a beruházások értéke meghaladja a 9 milliárd forintot.

az alumíniumfeldolgozás már az elmúlt időszakokban is gyorsan fejlődött és a növekedés üteme töretlen az v. ötéves tervben is. a feldolgozás bővítése lehetővé teszi bauxitvagyonunk intenzív felhasználását.

tisztelt országgyűlés!

a programok végrehajtásának első szakaszát befejeztük. mindannyiunk előtt ismertek a iv. ötéves terv eredményei. a következő szakasz végrehajtására kormányzati döntések vannak az v. ötéves terv feladatai ismertek. a maradéktalan, hatékony végrehajtás mindannyiunk közös érdeke. de az is fontos feladata az v. ötéves tervnek, hogy megalapozza a vi. és vii. ötéves tervek fejlesztési céljait. ehhez pedig szerteágazó műszaki-gazdasági tevékenység, elmélyült közgazdasági elemző munka, széleskörű nemzetközi együttműködés szükséges.

/folyt.köv./

-7 -

ka

parlament

bkk. 1. /simon... 7. folyt./rj

a célok meghatározását illetően az országos tervhivatal által kidolgozott hosszútávú fejlesztési koncepció, a nemzetközi együttműködést illetően pedig a kgst komplex programja az irányadó.

a miniszter a továbbiakban a dolgozók munkakörülményeiről, az egészségvédelemről és a környezetvédelemről szólt. kiemelte: dolgozóinknak mindenütt olyan munkakörülményeket és olyan védőfelszereléseket kell biztosítani, amelyek megvédik őket a munkaköri ártalmaktól. a vegyiparban ez nem mindig könnyű. ezért állandó feladatunk a munkakörülmények korszerűsítése, az egészségügyi ellátás javítása. a környezetvédelmet a technológia szerves részeként kell kezelni. sajnos üzemeink egy része nem felel meg a mai környezetvédelmi követelményeknek, s ebbe nem szabad beletörődni. nyilvánvaló, hogy a termelési és a környezetvédelmi feladatokat egyidejűleg kell megoldani. a iv. ötéves tervidőszakban a nehéziparban 3,5 milliárd forintot költöttünk olyan beruházásokra, amelyek közvetlenül vagy közvetve a környezet védelmét szolgálják. a központi fejlesztési programok új létesítményei sem a levegőt, sem a vizeket nem szennyezik olyan mértékben, hogy az az általános szennyeződést növelné. egyes területeken éppen a programok teljesítésével csökkent a szennyeződés mértéke. a földgáz, a levegőt legkisebb mértékben szennyező elsődleges energiaforrás használatának elterjedése az ország számos részében előnyösen érezteti környezetjavító hatását.

dr. simon páل köszönetet mondott mindazoknak, akik a program megvalósításán dolgoztak és dolgoznak. eredményes munkájuk tette lehetővé az első munkaszakasz sikeres lezárását. hasonló helytállást igényelnek a programok következő szakaszai is - mutatott rá beszéde végén s kérte az országgyűlést, hogy a beszámolót fogadja el. /mti/

.-.

-8 -

parlament

bkk. 2. dr.korom mihály beszéde

dg/tm/rj zs

1976. október 15.

rendelkezésre bocsájtjuk dr. korom mihály igazságügy-miniszter beszédét, amely a parlament pénteki ülésén hangzik el.

embargó: feloldásig!

x x x

országgyűlésünk 1975. áprilisában alkotta meg azt a törvényt, amely a népképviselői testületek - az országgyűlés és a tanácsok - tagjainak öt évre szóló választásáról rendelkezett. a tanácsok tagjait ismét egyidőben választjuk. ennek az igénynek az a valós alapja, hogy helyesnek látszik a tanácsok megbízatásának időtartamát is összhangba hozni ötéves terveink időszakaival. ezzel is aláhúzzuk az országos és a helyi politika szerves kapcsolatát.

mint ismeretes, az 1973-ban megválasztott tanácsok tagjainak megbízatása 1977. áprilisában jár le. most van itt az ideje tehát, hogy törvényhozó testületünk döntést hozzon az ezzel összefüggő fontos közjogi kérdésről.

a tanácsok ötévi időtartamra való választásának, valamint az országgyűlési és tanácsai választások egyidejű megtartásának államjogi szabályozásánál két lehetőség között választhatunk. vagy úgy rendelkezik az országgyűlés, hogy 1977-ben a tanácsok tagjait 3 évi időtartamra válasszák meg, vagy az országgyűlés - alkotmányos jogkörében eljárva, - meghosszabbítja a tanácsok tagjainak megbízatását az 1980. évi általános választásokig.

a kormány a második megoldás elfogadását javasolja a tisztelt országgyűlésnek. ennek főbb indokai a következők:

/folyt.köv./

- 9 -